

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési díj: Egész évre 16 frt. — Félévre 8 frt. — Negyedévre 4 frt.
Egy óra 1 frt 50 kr.

Hirdetési díj: Petit sora 6 kr. — Bélyegilleték: minden hirdetés után
30 kr. — Nyiltér: sora 25 kr.

Szerkesztőség és Kiadóhivatal:

„Magyar Polgár” könyvnyomdája

(Zelkőszép-utca 2. sz.)

Megjelenik minden nap, vasár- és ünnepnapok kivételével.

Használhatlan kéziratok nem adnak vissza.

Névtelenül beküldött közlemények nem közöltenek.

KOLOZSVAR, FEBRUÁR 3.

Kossuth a megyei szervezetről.

Midőn az önkormányzat elvén nyugvó megyei szervezet ellen megújuló támadást intéznek több oldalról, nagyon korszerű, hogy külföldön élő nagy hazánkfia ékesszólásának egész hatalmával előadja a Pesti Napló hasábjain, hogy „az ösöktől öröklött tevékeny hazafiság küzdterét” képező ezen intézményt mily nagyra kell becsülni. A multat és jelent akarja párhuzamba helyezni. E sorok írásakor még csak a multról előadott elmékedéseit ismerjük. S őszintén bevallhatjuk, hogy a mit Kossuth e részben mond, azt csak helyeslésünkkel kísérelhetjük.

A felségi jog és hatalomkör kutforrása a nemzet s e souverainitását a nemzet nem abdikálta, hanem részt tartott fel az ősi magyar alkotmány a nemzet számára a törvényhozásban s a közigazgatásban minden ágazatában; s ezt jelentékeny részben az önkormányzati organumok által gyakorolja. A parlament s a felelős kormány mellett a megyei intézményes önkormányzatnak is nagy szerepkör jut a nemzeti souverainitási jog gyakorlásában. De önként értendőleg csak azon ügyekben, a melyek, lényegileg véve, az illető megyék ügyei. Az egész ország dolgában souverainitási jogot gyakorolni egy megye sem lehet hivatva, mert ez esetben az illető megye, tehát az összességnek csak egy kis töredéke, uralkodnék a többi megyék, vagyis a nemzet nagy többsége felett. Az pedig ellentétben volna az al-

kotmányos élet azon alap-principiumával, hogy uralkodni csak az összesség képviselője s illetőleg a hol véleménykülönbség van, a többség lehet hivatva.

A mondottakból világos, hogy hol van a határ, a meddig a megyei intézményes önkormányzat terjedhet. Kiterjedhet az minden oly ügyekre, a melyek nem képeznek a maguk egészében országos érdeket, hanem lényegileg véve, csak az illető megyének ügyei. Országos ügyekhez is hozzá szólhat a megye, de nem intézkedhetik és nem határozhat; hanem csak véleményt nyilváníthat, a kormánynál s törvényhozásnál petitionálhat, s a határozat és cselekvés ez ügyekben már a törvényhozás és a felelős kormány feladata. De abban, a mi nagyban és egészben véve, a megye ügye vagy érdeke, a megye nemcsak tanácskozhat, hanem határozni és végrehajtani is hivatva lehet. Kossuth ez ügyekhez sorozza „az ország örökké ostromolt önállóságának s az alkotmány biztosításának érdekét is.”

E ponthoz legyen szabad megjegyeznünk azt, hogy a politikai és közigazgatási kiegyezés által az alkotmány épsége biztosítva van azon egész időre, a mely a nemzetközi szerződés módosításának szükségére nem áll s vélelme a nemzet önrendelkezési jogát csak az esetben fenyegetné, ha a kiegyezés megújításánál vagy módosításánál a kormány és a törvényhozás többsége a nemzet valódi érdekeit feláldozni volna hajlandó. De részünkről legalább nem látthatjuk ily sötét színben alkotmányos életünk jövő fejlődését, s azt tartjuk, hogy úgy a kormány, mint az országgyűlés többsége a hazafias érzéktől ve-

zérelve, akkor is tudni fogja kötelességét, még ha a megyéktől erre vonatkozólag a képviselők nem kapnának is útastást.

Azt kell tehát következtetnünk, hogy az ország önállóságának és alkotmányának biztosítása a jelen viszonyok közt nem hárit semminemű actualis feladatot a megyékre. S ha netán egyes megye mégis indítatva érezné magát actiójának sulypontját ez ügyekre helyezni, elvonná a figyelmet azon realis feladatokról, a melyek pedig, mint a megyei közigazgatási, közigazgatási s társadalmi kérdések nagyon is sokoldalú tevékenységet és kitartó rendszeres munkát igényelnek.

De elvben Kossuthnak tökéletes igaza van, ha csakugyan oly idők következnének megint be valamikor, amidőn az ország önállása és alkotmánya veszélyeztetve volna, hazafias kötelességének tarthatná minden megye a törvény által megengedett minden eszközt felhasználni, hogy e veszélyt leküzdeni segítse.

Azt mondja továbbá Kossuth, hogy minden uralomnak ellensúlyozásra van szüksége, mert természetében fekszik, hogy hatalmi körnek kiterjesztése által egyensúlyt magát biztosít, s hogy ezen hangsúlyozást gyakorolni az önkormányzati testületek s hazánkban specialiter a megyék vannak hivatva. Ezen tétel is az alkotmányos élet tanának egyik sarkalatos tétele. De miképen áll most nálunk practice e kérdés? A megyei institutiókat ujja kellett teremteni, organismusukat ki kellett fejleszteni s a felelős kormányzat elveihez alkalmazni. Ez tehát egy átmeneti stadium volt.

Az megyék adatközléséhez közeledik. S tehát a megyék menete épen azt hozza magával, hogy kormányunk hatalmi körét nem tágitja, hanem ellenkezőleg, abból többet többet átenged a megyének; mert addig, a míg a megyei szervezet nem volt megalkotva, annak teendőit is bár csak ideiglenesen, hatalmi körébe tartozónak tekintette, most pedig ezen hatalmi kört visszaadja a megyéknek s a megyék háztartásáról szóló törvény meghozatala után „az intézményes önkormányzati organismus” visszanyeri az önmegadózatási joggal a hatalmat, hogy a közigazgatás minden terén, valamint a közigazgatási és társadalmi téren alkotásokba kezdhesse s a hol csak tud, a megye s az ország javán munkálkodhasson. A kormány részéről nem foglyi esetben ellenzésre, hanem inkább intellektualis támogatásra talál; mert az illető ressort-miniszterek tartozó kötelességüknek fogják ismerni az előmunkálatoknál netán elkövetett hibákat kijavítani, vagy azokra legalább is felhívni a megyei közönség figyelmét. S viszsztatartani a megyét vállalatában a kormány csak az esetben fogja, ha netán nemzetellenes, vagy a közjólétet veszélyeztető tervbe fogja. Sajnos, hogy ily eshetőségekre is el kell készülni; de hát tudjuk, hogy e hon határain belül is van ellensége a magyarnak, s azok némely helyütt a megyékben a vezérszerpet is magukhoz ragadhatják; ezekkel szemben pedig nagyon üdvös lehet a kormánynak ellensúlyozni a megyei uralmat.

—m.

Tárca.

Magyarosodásunk történetének egy szép momentuma.

Egy hatalmas áramlat az, mely e haza névvel idegennek látszó, szívben s érületben magyar polgárai külsőleg is hozzánk vallják magukat s mindennap tömörítik a magyar nemzet sorait. Ideje volt. Ők tudják becsülni, a mit nekik e haza és alkotmánya nyújt. Büszkék e lovagias, szabad és művelt nemzet tagjaivá lehetni.

Üdvözljük, ha rokonszenv műve, csak a speculatióból való csatlakozásnak nem örvendünk; mert az, a mint a pillanat előnyeért ma hozzánk simul, holnap máshol látván azokat, más sorokba megy át. A kik pedig idegenek hozzánk szíveikben, azokra nincs szükségünk, azoknak azt kiáltjuk: procul esto profani. Titkos ellenségre nincs szükségünk, a nyiltakkal elbánunk.

Senki se higgye, hogy mi kényszerítsünk valakit. Önkénytelenség, a minek erkölcsi értéke van. Ezt tárt karral fogadjuk, a ki azt kiáltja: nem leszek magyar, maradjon oláh, legyen horvát. Élvezze teljértékét nagysága önértetének s keresse szerencsáját övéi között. Mi megelégszünk Magyarország igénytelen multjával, jelenét javunkra fordítjuk s barátink jövőjét tudni fogjuk biztosítani.

Időszórunk gondolom Toldy Ferencz életéből azon ragyogó momentumot föltüntetni, midőn ő külsőleg is magyarrá kívánt elismertetni.

Pedig Toldy egy colossalis alak: nemes nagy szív, fenkölt érzelmek, hatalmas intellectualitás, csodálatos munkaerő és irodalmi termékenység, határozott magyar nemzeti jel-

lem s oly hazaszeretet képezik e fényes alakot, mely megdicsőíti azt és önmagát. Toldy félszázadon át hordozta erős vállain a magyar irodalom nagy épületének egyik sarkát, tett ezerekért, érzett milliók szívét, jó és rossz sorsban hite e szép hazának. Csillag, mely vezeti egy egész nemzet ifjúságát. Világító torony a tudás birodalmában. Oszlopfehér, melyhez a magyar tudomány támaszkodik. Toldy, az erős szellem, a briareus karu tudós, a multak emlékeinek ábrándos dicsőítője, ember, a kinek erős hite s nagyok reményei a magyar jövőjében, melynek nagysága megalapítására az irodalom terén senki többet nálánál nem tett.

Ez a nagy tudós, író és hazafi önkényt csatlakozott hozzánk. Az ilyenek a mi kevélységünk! Ezeket nevezzük mi erőgyarapodásnak. Egy ilyen fölérszázézer köznapú lénynek, a kiből irigység szól ellenünk káromlás.

Toldy korábbi családi neve: Schedel. 1846. október 10-én kérte előbb, mint a magy. kir. egyetemi könyvtár igazgatója, a magyar királyi helytartó tanácsot, engedné meg a magyaros névnek előnévül fölvételét, de a mit egyelőre formai okból nem nyert meg. Azután a királyhoz folyamodott, s az megadta. Közlöm mindkettőt egész kiterjedésében, mint becses történelmi adatokat.

I.

Főméltóság Magyar Királyi Helytartó Tanács! Kegyes Uram!

Alulírt, vezetéket nevét, több mint husz év óta már viseli s ismeretes írói álnévvel felváltani óhajtván, mely tisztelettel folyamodik a Főméltóság M. Kir. Helytartó Tanácsához, hogy a haza törvénye által kijelölt úton kegyesen kieszközölje méltóztatasság, hogy a „Toldy” nevet ezentúl a közéletben is, mint vezetéket nevet viselni szabad legyen.

Ki tisztelettel hódolattal öröklök A Főméltóság M. Kir. Helytartó Tanácsnak Pesten, octob. 10. 1846.

legálázatosabb szolgálja

Schedel Ferencz m. k.

a M. Kir. Egyetem Könyvtár Igazgatója.

Válasz. Pest vármegye jelentése szerint Toldy nevezetű nemes család azon megye Bagh helységében lakozván, folyamodó oda útastatik: hogy mennyiben nevet változtatni tovább is kívánna, e helyett olyan nevet választson, melylyel nemes család különben nem él.

Budán, a M. Kir. Helytartó Tanács 1847-ik évi boldogasszony hó 12-én tartott üléséből.

Nikolits Izidor.

II.

Felséges Ausztriai Császár, Magyarország Apostoli Királya!

Legkegyelmesebb Uram Királyom!

Legmélyebb tisztelettel alulírt, vezetéket nevét, több mint husz év óta már viselt s ismeretes írói álnévvel felváltani óhajtván, a legmélyebb jobbágyi hódolattal folyamodik Cs. Kir. Felségedhez, hogy a „Toldy” nevet ezentúl a közéletben is mint vezetéket nevet, viselnie szabad legyen.

Tagadó hátíratot vett ugyan alulírt ez érdeklében a Főmélt. M. Kir. Helytartótanácsból, melyet eredetiében alatt ide csatolni bátor, azon tekintetből, hogy Pestvármegye Bagh nevű falujában hasonló nevű nemes család létezik; de bizván Felséged bölcsesége és kegyelmében, alulírt legmélyebb tisztelettel megjegyzi:

1. Számtalan név van a hazában, péld. Nagy, Kis, Kovács, Molnár, Szabó, Fekete, Vörös, stb., miket egymással semmi rokonságban nem álló, hol nemes, hol nemtelen családok viselnek; s a nemesség bebizonyítására

maga a vezetéknév még nem elég, hanem sokkal nyomósabb bizonyítványok kívántatnak.

2. Alulírt hivatalos állásánál fogva sokkal ismeretesebb, „Toldy” írói neve is sokkal inkább köztudomásu, s ha Felséged legmagasb kegyelméből azt valóságos vezetéknévül veheti fel, ez a hírlapok útján sokkal tudhatóbb lesz, sőt nemes Pestvármegye jegyzőkönyvében is oly kétségtelen hitelű nyoma marad, hogy erkölcsi lehetetlenség, miszerint fiainak maholnap eszközbe juthasson, a baghi Toldyakkal rokonságot követelhetni. Pestvármegyében egy pár ivadék mulva is alkalmasint leendvén, kik a változtatott nevű Toldyakra ujjal fognak mutathatni.

3. Alulírt valóban nehezen határozhatná el magát azon két névhez, mely alatt szerencsése a hazában ismertetni, most, a fiatalság évein túl még egy harmadik, rögtön újat csatolni, mely tökéletesen ismeretlen: holott a szintoly ismeretes Toldy mint Schedel e részben semmi különbséget nem tenne.

Midőn tehát alulírt a nemes Pestvármegye tudósításán alapuló helytartó tanács tagadó válasz után is, Felséged legmagasb kegyelméhez a legerősebb bízzal folyamodok ez ügyben, legmélyebb hódolattal öröklök Császári Királyi Felségednek

Legkegyelmesebb Urának, Fejedelmének Bpt, márt. 2. 1847.

leghivebb jobbágya

Schedel Ferencz, s. k.

a M. K. Egyet. Könyvtár Igazgatója.

Rendelvény a Kir. Helytartó Tanácshoz és hátírat a folyamodványra.

Folyamodó kérése teljesített. A M. Kir. Ud. Kancelláriának Bécsben 1847-ki Szentgyörgy hó 15-n tartott tanácsüléséből.

Jászay Pál, s. k. udv. titoknak.

Mai számunkhoz egy negyedív hirdetés-melléklet van csatolva.

A megyei mérnöki kölfoglalkozások költségeinek viselése iránt a törvényhatóságok egy része nem bírván kellő tájékozottsággal, igen gyakran megtörténik, hogy a megyei hatóságok a kir. mérnökökkel olyan munkálato-
kat végeztetnek az államkincstár terhére, melyek magán természetű voltuknál fogva, az illető testületek, községek vagy magán felek költségein lettek volna teljesítendők, — vagy ha a munkálatok költségei az államkincstárt illetik is, kérdéses marad, hogy azok melyik minisztérium tárczájának terhére számolandók el. Az említett költségek szabályszerű elszámolása tekintetében követendő egyöntetű eljárásra a közlekedési miniszter a megyék törvényhatóságait és közigazgatási bizottságait közelebb körrendeletileg fogja utasítani.

A képviselőház igazságügyi bizottsága csütörtöki ülésének napirendjé az uszoráról és káros hitelügyletekről szóló törvényjavaslat 9. §-ának, továbbá a szent korona kegyelmeinek megváltásáról szóló törvényjavaslat 1. §-ának megváltásáról szóló törvényjavaslat észrevétel nélkül elfogadtatott. A javaslatnak a házban leendő előadásával Literáty Ödön bizatott meg.

Ezután az uszoráról és káros hitelügyletekről szóló törvényjavaslat 9. §-a — mely Apponyi gróf indítványára a bizottsághoz vizsgálatsztatott — vétetett tárgyalás alá.

Az Apponyi gróf által beadott javaslat a következőleg hangzik: „Ezen szakasz vizsgálatsztatott az igazságügyi bizottságnak azon elv alapján való új szövegezés végett, hogy az üzletszerűleg üzött uszora nem csupán a sértett fél kérelmére, de hivaltól is üldözendő legyen.”

A bizottság hosszas tanácskozás és kétszeri szavazás után Apponyi Albert gróf javaslatát elvetette és a korábbi szöveg megtartása mellett nyilatkozott Teleszky István indítványa szerint módosítván azt. E módosítás abból áll, hogy a feljelentés nem mint a büntető t. k. 112. §-a mondja 3 hó alatt, hanem a rendes elévülési idő alatt is előterjeszethető legyen.

Az országgyűlési szabadelvű pártnak Vicsolyi Gusztáv elnökle alatt tartott csütörtöki értekezletén megkezdett a vadászati jogról szóló törvényjavaslat részletes tárgyalása, melyben az értekezlet a 4-ik §-ig haladt.

A tárgyalás itt megszakítatván, folytatása a jövő szerdán tartandó értekezletre halasztatott.

Teleszky István jelenti, hogy az igazságügyi bizottság mai ülésében tárgyalván az uszora törvényjavaslatnak oda vizsgálatsztatott 9-ik §-át, s azt az eredeti szövegben megtartani javasolja.

Az értekezlet Pauler és Tisza Kálmán miniszterek felszólalásai után a bizottság határozatát magáévá teszi. Ezzel a tanácskozás véget ért.

Az orsz. függetlenségi párt tegnapi esti értekezletén a napirend előtt Szalay Imre szólalt fel, öngigazolása érdekében azzal a váddal szemben, hogy Kecskeméti pártellenes

irányban működött, egy onnan vett magánlevélnek felolvastatását kérvén. Ezt többen elenezték; végre egy tag felszólalására megengedtetett a levél felolvasása. A levél annak tulajdonosja Szalay Imre ellenében felhozott imputációt, hogy a közönség együtt látta őt működni Onódy Gézával, a ki nyíltan agitált a mellett, hogy jövőre csak antisemita képviselő választassék. Tudomásul vétetett. Elnök közli Herman Ottó levelét, melyben a közigazgatási bizottságból való kilépését a körből való kilépése első konsekvenciájának tekintis ezen helyet betöltés végett a kör rendelkezésére bocsátja. Egyhangulag újból Herman Ottó jelöltetett ki a kör részéről, mint megválasztandó tag a közokt. bizottságba. Tárgyalatván a vadászati törvény, a párt azt általánosságban sem fogadja el; a főbb pontokra néve módosítványok beadása határozatott el.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése febr. 1-én.

Az uszora-javaslat 21. §-ánál szakadt tegnap félbe a tárgyalás és ma itt folytatta azt tovább a ház.

Dobránszky számos statisztikai adatot hoz föl a külföldről, melyek az iszákosság pusztításait illusztrálják. E beszédet legközelebbi számunkban közölni fogjuk.

Lits Gyula a következő módosítványt adta be: „A vendéglőkben, kocsimokban és más italmérési helyiségekben — ide érve azon kereskedéseket is, melyek a szesz italoknak kicsinyben eladását gyakorolják — a kiszolgált italtól italkor követelések birói uton nem érvényesíthetők.”

Csáky László gr. pártolja Bánffy Béla gr. indítványát. E mellett azonban a következő új bekezdést ajánlja: Ez szakasz rendelkezései azokkal szemben is alkalmazandók, a kik a szesz italok kicsinybeni eladását jogosítvány nélkül gyakorolják, de e mellett őket illetőleg az eddigi eljárás és büntetés érvényben marad.

Göndöcs a vizivást dicsőíti (ezt „eledel”-nek is mondván) a ház élénk derűsége között, szemben a szesz italok fogyasztásával, melyek a testet-lelket sorvasztják. Azt kívánja, a ház töröljön el minden korcsmai hitelt.

Németh Albert ellenzi ezt, mert a felvidékről jövő munkás népségnek, mely az alföldön, hol a víz ihatlan, esőben, vízben ázva dolgozik, nélkülözhetlen szüksége van a szesz italokra, hogy testét fölmelegítse. Nem volna ellátlapít, munkánaptól a hitelt megtagadni.

Tisza Kálmán szintén oda nyilatkozik, hogy túlzás és helytelen volna föltétlenül eltörölni minden korcsmai hitelt, mert el van általános ismervé, hogy a szesz italok mérsékelt élvezete, főleg az anyagi munkára utalt osztályoknál és kivált az alföldön, hol a víz igen gyakran inkább „eledel”-hez hasonlít, mint italhoz (élénk derűség), egészségi szempontból szükséges. Pártolja gr. Bánffy Béla módosítványát.

Prónay Dzsó báró szintén módosítványt adott be — Bánffy módosítványához, hogy ennek 2 és 8 forintos tételei 1 és 4 forintra redukáltassanak.

a nemzet nyelvét megtanulja. A szülők akaratának a fiuk engedelmeskedni tartoztak. Csáky Ferenczet börtönbe záratta atyja, mert nem akarta elvinni a neki szánt Homonnai kisasszonyt. Néha szabad választást is engedtek, így Bethlen Miklós szabadon választott a Béli Pál és Kun István leányai közt.

Ha nem rokon ifjú látogatába ment, sértesnek vették, mert azt hitték, a szülők báta megett akar a leánynak udvarolni. Ha kedvük szerint való volt a fiatal ember, napot tettek, hogy mikor menjen a legény leányt nézni. A rendelt napra nagy pompával indult útnak a fiatal ember, rendszerint vacsorára érkezett. Ha megtetszettek egymásnak, a megkérés következett. Asztalnál a fiatal párt szembe ültették, vacsora után táncoltak. Némely szülők leányukra bízta az elhatározást, míg mások igyekeztek „eset adni” neki. Ha az atya nem élt, az özvegy, az idősebb fiú, vagy a tutorok tanácsát is kikérte. A kit kikoszartak, odább állott, de néha elrabolta a leányt, mint Mikes János Tarnóczy Sárát.

A megkérést a család legtekintélyesebb tagja teljesítette; a leány odaigérése esetén, a vőlegény határozta meg a kézfogó napját. A kézfogás megelőzte a jegy- vagy gyűrűváltást. Eljegyzésre nem karika, hanem gyémánttal vagy rubinnal díszített zománcos gyűrűt használtak. A kézfogótól kezdve mátkapárnák tekintették az illetőket. Hugom és bátyámnak neveztek egymást, s a vőlegénynek szabad volt arany s ezüst ajándékokkal kedveskedni. A kézfogás és gyűrűváltás mindkét félre kötelező volt s a visszalépés nagy sértésnek tartott. Szokásban volt az előzetes esküvés. Bethlen Miklós is megesküdött mátkájával gyűrűváltás után, de csak egy év múlva vitte haza feleségét.

Némelyek házassági szerződést is kötöttek. A lakodalom napját a vőlegény határozta meg s tudatta a leány apjával, hogy ké-

Ezután Körösi előadó a bizottsági szöveget, Lits és Bánffy gr. pedig a saját módosítványaik védelmére emelnek szót.

Most szavazásra került a dolog, melynek során Almásy Sándor azon határozatjavaslatát, hogy a törvényjavaslat szövege a bizottsághoz utasítsassék, elesett. A bizottság szövegét nem fogadta el a ház, ellenben magáévá tette Bánffy Béla módosítványát, minek következtében Lits módosítványa, mely szerint a korcsmai hitel perelhető nem volna, elesett.

Következett most Csáky gróf stylaris módosítványa, mely fölött megejtett szavazásnál a ház többsége a zaj miatt nem értvén a kérdés feltételét, úgy szavazott, hogy az elnök azt mondta ki határozatképen, miszerint a ház a törvényjavaslat szövegét fogadta el változatlanul. A kik az elfogadás mellett fellállással szavaztak, azt hitték, hogy az elnök úgy tette fel a kérdést: elfogadja-e a ház a §-szövegét Csáky gróf stylaris módosításával, igen vagy nem? Ugy, hogy még maga Csáky László gróf is fellállással szavazott. Kitérvén a tévedés, jó félóráig tartó szóvita támadt a fölött, hogy a ház helyrehozhatja-e a tévesen hozott határozatot. Végre többen felszólalása után megtörtént a szavazási ellenpróba, melynek alapján a ház a szakaszt Csáky stylaris módosításával fogadta el.

A 23. §-nál Dobránszky szigorító módosítványt adott be, mellyel szemben a ház az eredeti szöveget fogadta el. A többi §-változatlanul mentek keresztül, csak a 25. §-ban fogadott el Lázár Adámtól egy styl-módosítványt és Rossiváltól egy betoldást, mely szerint az ott megállapított 50 frt pénzbüntetés a községi szegény alap javára fordítottatik.

Az utolsó, 26. §-t a ház Tisza Kálmánnak azon módosításával fogadta el, mely szerint a jelen törvény egyéb részeiben azonnal, a korcsmai hitelre vonatkozó része pedig jul. 1-én lép életbe.

Ezzel a javaslat tárgyalása befejeztetett, csak a függőben tartott 9. §-a kerül a holnap d. e. 11 órakor tartandó ülésen tárgyalásra.

Tisza Kálmának a napirendre nézve tett előterjesztése folytán a ház abban állapodott meg, hogy szombattól szerdáig nem tart ülést. Csütörtökön pedig a vadászati törvényjavaslat tárgyalását kezdi meg.

A korcsmai hitel.

Az uszoráról és káros hitelügyletekről szóló törvényjavaslat egy legfontosabb bekezdete kétségkívül az, mely a korcsmai hiteltől rendelkezik. E fejezet a képviselőház szerdai ülésén került tárgyalás alá. Már közzölt tudósításunk kiegészítésül az alábbiakban adjuk Bánffy Béla gr. beszédét és módosítványát, ugyancsak Tisza miniszterelnök beszédét:

A 21. §-nál (korcsmai hitel) felszólal:

Bánffy Béla gr. T. ház! A magam és több társaim nevében bátor lesznek a 21. §-ra egy módosítványt beadni. (Halljuk!)

születeket tehessen. A lakodalmas vendégek száma több százra ment. Thurzó Borbála lakodalma 1612-ben 70 magyar főnemes jelent meg személyesen, az osztrák tartományokból többen, a lengyel király fiait és követeit küldötte el. A vendégek lovainak száma 4324 volt.

A menyegzőket némelykor politikai természetű dolgok megvitására is felhasználták. A helység lakosait is megvendégelték. Aranyozott szarvu ökröt sütöttek s egy csomó kést szurtak bele. A kenyér teknőkben állott, a bor kádakban folyt. A kisebb vagyonuaknál is az volt a forma, csak a mérték kisebb. A lakodalom költségeit a jobbágyokra vetették ki.

A vőlegény násznagyát közeli rokonai közül hivta. Özvegy embernek sem násznagyra, sem vőfélyre nem volt szüksége. A vőfély fiatalabb legény volt. A nászoló asszony és a nászleányok is a rokonokból kerültek ki. Főgazdának nagyur jó barátot választottak s hoszsú aranyos pálcát tartott kezében. Az aligda zöldre festett pálcát tartott. Ők jártak fel alá s kínálgattak.

A lakodalom előtt néhány nappal a vőlegény házában gyűlt össze a vendégsereg. Előtte való este megtartották a sirató estét, melyen a vőlegény búcsút vett a legényéletől.

A lakodalom előző estén, a leányos házhoz legközelebb eső faluban halt meg az utra kelt násznép. Idáig a vőlegény lovon jött, de itt hintóba ült. Előtte két kacagányos urfi ment lóháton, ezeket előlköszöntőknek nevezték. Utánuk jöttek saposok, dobosok, trombitások, a vőlegény kocsiban, mellette a násznagy, az első ülésen a vőfély. A nyoszolyóasszony hintója előtt is két kacagányos ifjú lovagolt. A menetet a szolgák s diszbe öltöztetett vezetőklavok zárták be. A két köszöntő lovas köszöntötte a menyasszony főgazdáját; a gazda megköszönte s megüzem-

Elvileg valamennyien elfogadjuk az igazságügyi bizottság javaslatát annyiban, a mennyiben az egy határozott összeget kíván, mint korcsmai hitelt kimondatni; eltérünk csak annyiban, hogy míg az igazságügyi bizottság véleménye szerint egy fix összeg mondatnék ki az ország összes területére nézve, addig a mi indítványunk szerint egy kisebb és nagyobb összeg közt váltakozva, annak meghatározása a törvényhatóságokra ruháztatnék. Lényegében tehát a korcsmai hitel meghatározásában meg egyezünk és csak az alkalmazásban térünk el, a mely alkalmazást mi a törvényhatóságokra akarjuk ruházni.

Indokainkat erre nézve bátor vagyok röviden a következőkkel előadni. (Halljuk!)

En, t. ház, azt hiszem, hogy a törvényhatóságok jogköre csak annyiban korlátozandó, amennyiben az a magyar állam egységének vagy a magyar nemzet fenntartásának rovására lenne, azaz a törvényhatóságok oly cselekményei korlátozandók, a melyek a magyar állam, vagy a magyar nemzet érdekeibe ütköznek. Azonban a törvényhatóságok belső ügyköréhez tartozó helyi intézkedések jogát én a törvényhatóságok jogköréből elvonni nem kívánom. A 21. §-ban foglalt intézkedés olyan, mely a törvényhatóságok jogköréhez régóta tartozik. Tudjuk, hogy több törvényhatóság a korcsmai hitel maximumát meghatározta. Ennek oka az, hogy az ilyen hitel nem luxussal, hanem az élet és különösen a gazdasági élet mindennapi szükségletével szorosan összefügg.

Méltóztassanak figyelembe venni azt, hogy a hol gazdaságok vannak, ott a napszámosokra nézve a korcsmai hitel majdnem nélkülözhetlen.

Ha már most ezen hitelt absolute megvonnók, akkor ennek nem az lesz következménye, hogy ezután a korcsmai hitellel nem fognak élni, hanem az, hogy a mit tiltani akarunk, csere tárgyat fogja képezni; a helyett, hogy az illető a korcsmai hitelt venné igénybe, gabnáját fogja cserébe adni az italért, a mi pedig azon közönségnek, melynek érdekében ezen intézkedést létesíteni akarjuk, előnyére szolgálni nem fog. (Helyeslés.)

En, t. ház, azt hiszem, hogy e hitelkorlátozás másfelől belevág egy másik jogba, mely ma Magyarországon nagyrészt magántulajdon képez, t. i. a regalejog. Ezen regalejogossálg mindaddig, míg meg nem váltatik, nézetem szerint érintetlenül lenne hagyandó, mert ez ugy a magánosoknak, mint a községnek teljesen jogos tulajdonát képezi. Pedig már eddig is, hol egy, hol más czim alatt korlátoztatik ez a tulajdon. Például nem a jelen kormány tette, hanem előbb adatott ki az a rendelkezés, mely szerint bepecsételt üvegben megengedték a vegyes kereskedésekben az italok árulását. Már ez is bizonyos mértékig megrontotta a korcsmai hitelt. Ennek a jelenlegi kormány ugyan jobb magyarázatot adott, de mégis megmaradt a regalejognak bizonyos mértékig való megrontása.

Most ezen korcsmai hitel megszorítása új csorbát ejt a regalen, még pedig méltóztassanak elhinni, nemcsak azoknak tesz kárt, kik latifundiummal bírnak, hanem a kisebb birtokosok, ámbár ez rá nézve irrelevans, mert én a magántulajdont, legyen az kicsiny vagy nagy, egy-

te, hogy jó szívvél várja őket. Ezután az előköszöntők megvitték a násznépnek a hirt s megindultak. Mire a falu alá érték, a menyasszony főgazdája arany gyűrűt s néhány papírt küldött ki s a gyűrűért rögtönzött lövésznyt rendeztek. Ezután a vőlegény küldte el ajándékát menyasszonyának. A násznép is hozott ajándékot, sőt a meghívott városok és vármegyék is kedveskedtek valamivel. A lakodalom 3-ad napján a fiatal menyecske osztotta ki ajándékait. Ha várban volt a lakodalom, lőttek a násznép elé. A násznagy köszöntötte a háznépet, mire a főgazda felelt. A násznagy erre kikérte a leányt. A főgazda valami uri tréfát igyekezett ejteni a násznagyon és vőlegényen, mit a násznagy viszonozott. Azután a főgazda hosszas beszéd kíséretében kiadta a menyasszonyt s ebédre marasztotta a násznépet.

A lakomán terített asztal, zenészek voltak. A főgazda ültette le a vendégeket. A menyasszony semmit nem evett, csak könyezett. Ebéd után kezdődött a tánc. Az első táncot a násznagy járta a nászoló asszonnyal, utána a vőlegény a menyasszonnyal, de ez utóbbi csak sétált. Egeres, süveges, lapockás táncokat jártak. A menyasszony a lakodalom napján 3 különböző öltözetben jelent meg; a vőlegény is a lakodalom 3 napján háromféle öltözetet vett fel. A menyasszony meglehetősen huzták a menyasszonytánccot. A búcsúztatott a menyasszony szülei előtt térdre esve hallgatta, mire átadták a vőlegénynek s a vőfély kardjával levágta fejéről a koszorút. Ezt nevezték leánykapásnak s e pillanatban megszólaltak az ágyuk. De még ott maradtak 1—2 napig s csak harmadnap kelt utra az új pár.

Toldy jegyzése: Visszaadtam e folyamodást Pestvármegye rendeletéből Varga Soma esküdt ur, kinek a 3 pft. taksát azonnal megfizettem.

Ez adatból tanuság vehető a mai névváltoztatásokra nézve is. Lám mily nehezen ment 30—40 év előtt e majdnem semmi politikai előnyt sem adó kedvezmény megnyerése. Ma oly nevet vesz fel bárki, a minőt kedvel. A híres Csáky, Bánffy, Thallóczy, Hunyady, s több nevetek kereskedők, tanárok, írók szívében használják, a nélkül, hogy valaki engedélyük iránt tudakozódna; sőt a magyar nemzet ezeket örömmel fogadja tagjai közé, mert biztos az iránt, hogy a név magyarsága a szív és érület megmagyarosodását is maga után vonja, vagy az többnyire ennek bizonyítéka.

Agricola.

A XV. és XVI. századbeli lakodalmi szokások.

A történelmi társulat tegnapi esti ülésén br. Radvánszky Béla érdekes felolvasást tartott a XV. és XVI-ik század magyar társadalmáról. E felolvasásból a következőket adjuk:

Ad időtájt a társadalmi életben sokkal merevebb formák uralkodván, mint korunkban, a szerelmes történetek lefolyása is sokkal egyszerűbb volt. A mátkaságot nem igen előzte meg hosszas udvarlás, egyszerű látás is elegendő volt. A házaculandó felek nem maguk határozta, hanem fiaiknak a szülők szemeltek ki a leányokat, néha egész kicsi korukban.

A külföldi családokkal való összeköttetést nem tartották kíváncsnak, de ha idegenhez adták a leányt, megkivánták tőle, hogy

formán tiszteletben akarom tartani, hanem ezen intézkedés épen azoknak okoz kárt, kik zord vidéken és nagyon mostoha gazdasági viszonyok közt élnek, csekély vagyonnal s a regale jövedelmére rá vannak szorulva. Ezek pedig a nemzetnek ugyiszlólván zömét képezik s sohasem zárkoztak el a nemzet fejlődésére szükséges cselekmények elől. Ezekből venné el ezen intézkedés az életfentartás eszközeit, mi szerintem helytelen mindaddig, míg az állam a regalét meg nem váltja, mely megváltás óhajtható ugyan, hogy mielőbb megtörténjék, de mindaddig a regalejog teljes épségében fentartandó.

En azt hiszem, hogy módosítványom által, habár nem enyésztem el azon káros következtetéseket, melyeket ez okozhat, de megteszek annyit, hogy az illetők gondatlanságuk által tönkre ne menjenek.

Kérem módosítványom elfogadását. (Helyeslések.)

A módosítás így hangzik: „A 21. §. első bekezdésének 3. és 4. sorából ezen szavak: „a bíróság 4 frtnál többet meg nem ítélhet“, hagyassanak ki. Ezek helyébe tétessék: „a bíróság csak az alábbi módon meghatározott összeget ítélheti meg“. Mint új bekezdés teendő: „Az összeg nagyságát, saját területére nézve az illető törvényhatóság a belügyminiszter jóváhagyása alá terjesztendő szabályrendelettel határozza meg. Az összeg 2 frtnál kevesebb, 8 frtnál nagyobb nem lehet. A szakasz többi részei változatlanul maradnak“. Beadják: gr. Bánffy Béla, Miksa Elek, gr. Migazzi Vilmos, Kovács László, Fröhlich Gusztáv, Várhelyi Béla, Móricz Pál, Rakovszky István, gr. Csáky László, Szathmáry Miklós, Csiky Kálmán, Gergelyi Tivadar, Boér Károly, Dárday Sándor, Bornemissza Ádám, Sporzon Ernő, Móricz Károly.

Almássy Sándor a következő határozati javaslatot nyújtja be. A törvényjavaslat 4. fejezete a bizottsághoz küldessék vissza, oly törvényjavaslat elkészítése végett, melyben a megyei hatóság részéről a szolgabírók, városi vagy községi tanácsok közreműködése mellett, esetről-esetre utasítást nyerjenek, hogy úgy az egyesek, valamint szükség esetében egész községeknek korcsmai hiteléről miként intézkedhessenek.

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! Azt remélem, hogy a törvényjavaslat ezen fejezeténél nem fog mondatni, hogy mintegy illetéktelenül avatkozom a vitába; mert talán méltóztatnak mindnyájan tudni, hogy a törvényjavaslatnak ezen része nem annyira igazságügyi, mint inkább belügyi szempontból tárgyalandó, tehát hivatottnak érzem magamat hozzászólni. (Halljuk!) Épen ezért, miután most az idő előrehaladt volt miatt csak igen röviden nyilatkozhatom, fenn is tartom magamnak, hogy a t. ház engedelmevel, ha e fejezet egyes szakaszaival felszólalások tételének, azokra még reflektálhassak. Most főleg az imént benyújtott módosítvány és határozati javaslattal szemben kívánom saját nézetemet lehető rövidséggel előadni. (Halljuk!)

Mindenekelőtt meg kívánom jegyezni, hogy ha egyáltalán azon irányban, a mely itt jeleztetett, hogy az ország némely vidékein épen az elszegényedésnek tényleg kell gátat vetni, valamit tenni akarunk, akkor egyik legfőbb, a mit tenni kell, nézetem szerint a korcsmai hitelnek megszorítása. (Elénk helyeslés.)

Ezen nézet vezetett engem itt és vezérel azon tapasztalat, melyet oly államokban, hol a korcsmai hitel megszorítása már életbe lépett, a gyakorlat mutat. Nem deklaráljuk mi azért, a népet iszákosnak, mint az előttem szólott képviselő úr mondta; mert azt nem mondjuk, hogy a nép iszákos, csak meg akarjuk a korcsmai hitelt szorítani, de nem azért, mert a nép iszákos és különösen a hol a nép nem iszákos, mint, hála isten, sok helyt nem az, ott sérelem nem származik belőle; a hol pedig csakugyan iszákos, ott gondoskodik a törvény, hogy ezen gyengeséget rosszképpül kiküszármányolni ne lehessen. (Elénk helyeslés.)

Füdüm, hogy némelyek nézete az, hogy épen e szempontból egyáltalán meg kellene szüntetni minden korcsmai hitel lehetőségét, azonban bocsánatot kérek, nem érthetek egyet ezzel azért, mert akkor csakugyan előállana azon eset, hogy a kiknek használni akarunk, azoknak kárt tesszünk. Mert azt nem lehet eltagadni — bővebben fejtegetni nem akarom — hogy az év bizonyos szakaszaiban a munkás embernek az itala szüksége van és hogy az italt mindig készpénz fizetéssel meg nem szerzi. Vannak az országnak részei, a hol a munkás ember kimegy vasárnap, egy hétig haza sem jön, elviszi magával szükségletét, de bizony a munkás, a napszámos ember nem mindig van abban a helyzetben, hogy előre fizethessen, hanem a hét végén, a melyik rendes ember, mikor munkabérért megkapta, akkor teljesíti a fizetést. Egy bizonyos összegig való korcsmai hitel tehát általánosan e szempontból okvetlenül szükséges. Ezt a bizottság javaslata 4 frtnál állapította meg, hanem ezzel szemben gr. Bánffy Béla módosítványa azt mondja, hogy határozzon meg a törvény egy minimumot és maximumot 2 frttól 8-ig és aztán ezen 2 és 8 frt között magának az

összegnek megállapítását bízza saját területét illetőleg a törvényhatóságra, a mely azt a belügyminiszterhez jóváhagyás végett terjesztendő szabályrendelettel állapítja meg.

T. ház! En a magam részéről hajlandó vagyok e módosítványt elfogadni és megmondom, miért. Hajlandó vagyok elfogadni azért, mert abban, hogy a korcsmahitel egészen megszüntetni nem akarjuk, azt hiszem, az vezethet bennünket, mert az meggyőződésünk, hogy az élet valóságos szükségleteivel számolnunk kell.

Már pedig, ha azokkal számolni kell, másfelől a korlátozást a cél szempontjából a helyzethez kell alkalmazni; akkor ismét, ha megfontoljuk az ország különböző vidékeinek helyzetét, lehetetlen el nem ismerni azt, hogy az összeg, a mely megállapítandó, egyformán alig állapítható meg teljes alapossággal. Ugy a népek vagyoni helyzete, mint a munkássztyál életmódja oly különböző az ország különböző részeiben, hogy nézetem szerint teljesen indokolható, hogy a törvényben meghatározott bizonyos korlátok között ezen szempontokra tekintettel azok, a kiknek módjukban van minden egyes vidéket illetőleg a szempontokat figyelembe venni, állapítsák meg magát az összeget, — melyen túl a korcsmai hitel nem mehet.

En tehát, mondom, e módosítványt a magam részéről elfogadni hajlandó vagyok. És most még csak egyre kívánok egy pár szóval reflektálni, minthogy hiszem, hogy mások által is fel fog említeni, az előttem szólott képviselő úr is felemlítette, ez a regale-jog kérdése. (Halljuk!)

T. ház! En a magam részéről bátran merem mondani azt, hogy nem egy megtámadatásnak is kitéve, a regalejog fentartására vagyis a kijátszás megakadályozására a törvény korlátain belül minden lehetőt megtettem, mert nagyon fontosnak tartom, hogy a regale-tulajdonosok mindenütt, a hol ez csak lehet, jogukban megóvassanak. És mert ezt fontosnak tartom, fontosnak az általános elvi szemponttól is azt, a mi előttem is mondván volt, hogy némely vidéken a magyarságot fenntartó a közép birtokos osztály a végpusztulásnak oda ne dobassék, óhajtom, hogy a regalejog megváltása iránt mentül előbb intézkedés történjék. (Elénk helyeslés.)

És mondhatom azt is, hogy épen oly időben, midőn ez a kérdés, mely azelőtt annyit sürgettetett, jóformán senki által nem is említtetett, a kormány kebelében megindultak a tárgyalások, a melyek hogy célra vezessenek, szükséges bizonyos fokig — megmondom őszintén — az általános pénzvilág helyzetének megvizsgálása. De ha ez megteszi a mint reményem, megteszi, mert nem hiszem, hogy a tőkepénz ellen irt a múlt napokban tett támadások azért elriasztják tőlünk a tőkepénzt, abban a perczen lehetővé fog ez a művelet válni, úgy, hogy az illető tulajdonosok egészen méltányos kárpótást nyerjenek s az államkincstár mégis nagy megterheletésnek kitéve ne lenne. (Helyeslés.)

De, t. képviselőház, ha csak magát a regalejog szempontját tekintem is, nem tartom e fejezetet, vagyis a korcsmai hitel megszorítását elodázhatóknak. Megengedem, hogy első perczen sok helyett, talán mindenütt fel fogják az illetők, a kiknek érdekükben áll, használni a törvényt arra, hogy haszonbőreiket leszállítsák; de hogy ez lényeges és tartós nagy csökkenést okozná a regale-jövedelemnek, azt nem hiszem. Nem hiszem pedig azért, mert egyfelől ez a szesz italokkal való éltetést el nem tiltja, másfelől az azokkal való célszerű éltet nem akadályozza. És nem hiszem még egy okból. Ott, a hol ezen hitel megszorítása a szesz italok fogyasztását, tehát a regale-jövedelmet tetemesen csökkenti és fogja csökkenteni, ezek azok a helyek, a hol épen egy nagy részben legalább az ez uton történt kiküszármányoltatás miatt a nép vagy már elszegényedett vagy a teljes elszegényedés küszöbén áll.

Ily vidéken, ha ezen korcsmahitel-megszorítás nem fog megalkottatni, talán esztendőig, kettőig még nagyobb lesz a jövedelem, mint rögtön ezután, de azon egy-két esztendő elteltével állandóan, folytonosan csökkenni fog, mert többé azután nem lesz, a ki a szesz italokat fogyasztza, mert annak a kinek nincs már mit megvenni, annak aztán — ha százszor is megengedjük — az a bérle többé hitelezni nem fog. (Ugy van: a jobb oldalon.)

Hn tehát, t. képviselőház, ismételve, hogy fentartom, ha talán a vita folyamán a dispozició ellen másfelől fontos érvek hozatnának fel, hogy azokra már reflektáljak, bezárom szavaimat azzal, hogy én igen kérem, méltóztassanak a korcsmahitel megszorítását a gr. Bánffy módosítványa értelmében elfogadni. (Elénk helyeslés a jobboldalon.)

Külföld.

Granville lord hétfőn délután küldte szét a meghívókat a dunai konferenciára.

Az első ülésben Granville személyesen, a többiekben Fritz-Maurice fog elnökölni. A meghívások alakilag csupán a nagykövetek személyére szólnak, a hatalmaknak azonban jogukban áll a dunai bizottság tagjait bevezetni oda. Mussurus pasa még nem kapta meg utasításait. A tanácskozó első tárgyat az a kérdés fogja képezni, hogy Románia résztvehessen-e az értekezletben. Általában azt hiszik, hogy Románianak a tanácskozó és határozó szavazati jogot is megadják. Szerbia ellenben valószínűleg csak tanácskozási jogot kap, kivéve természetesen azokat a kérdéseket, melyek Szerbiát, mint parti államot érdeklik. — Bulgária ki lesz zárva az értekezletből, mert Törökország kijelentette, hogy különben nem vesz részt a konferenciában. Az értekezlet tulajdonképpen kérdései: — az európai dunabizottság mandátumának meghosszabbítása. A bizottság hatáskörének Brailáiig való kiterjesztése, az úgynevezett vegyes bizottság életbeléptetése. A gyors és kedvező eldöntés annál valószínűbb, minthogy a hatalmak aláírván Barrére javaslatát, az mint egész Európa javaslata kerül az értekezlet elé. Valószínű, hogy Oroszország meg fogja kísérteni, hogy némely kérdésben előnyöket vivjon ki, ez azonban legkevésbésem veszélyeztetheti az értekezlet eredményét.

Francia események.

A „Neue freie Presse“ szerint, berlini jól értesült körökben azt hiszik, hogy Grévy elnök föl fogja osztlatni a francia képviselőházat.

Benoit vizsgáló bíró, a Napoleon herceg ügyére vonatkozó iratokat áttette az ügyészséghez. A vádtanács valószínűleg a hét végén fog határozni.

Cousset nyomdász, a ki Napoleon manifestumát nyomtatta, 400 frank pénzbürságra ítélték.

Most már határozottan beszélnek Ferry miniszteriumáról, mert Ferry a jelen miniszteriumnak majdnem minden értekezésében és tárgyalásában részt vesz.

Brisson megkínálták a kormányelnökséggel, de ő határozottan visszautasította.

Thibaudin tábornok hadügyminiszterre nevezetett ki. A hivatalos lap jelenti, hogy Mahy földművelésügyi miniszter, a tengerészeti miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott.

Thibaudin kijelentette, hogy ő sohasem volt a németek hadi foglya és arra sem kötelezte magát, hogy nem fog küzdeni a németek ellen. O megsebesült Rezonville mellett és mint beteg haza küldetett, azután meggyógyulván, Thibaudin-company nevű dandár vezetésével bízott meg. Chateau Montbeliard mellett ismét megsebesült, miután kinevezetett hadosztály-tábornokká.

Thibaudin azt mondta továbbá, hogy ő hatvan éves és most sértették meg őt először azok, a kik szabadságot követelnek maguknak a hadsereg védelmezésére. A hadsereg, akár mely határozatot fog hozni a parlament, nem lesz izgatott. A hadügyminiszter bizik a hadsereg vezéreiben. A köztársaság első tisztviselője bizonyára észre fogja téríteni azokat, a kik vonakodnának végrehajtani a parancsot vagy okoskodnának a parancs fölött.

Rocheffort megtámadja Jules Ferryt; dicatarnak csufolja őt, a ki titokban akar uralkodni, mint Gambetta.

Páris, febr. 1. (A képviselőház ülése.) Déves igazságügyminiszter felolvasta a távollevő miniszterelnök beszédét, melyben következők foglaltatnak: Miután a párisi gróf 1873. évben Chambord gróft elismerte, ez által a Bourbon-család igényeit megerősíté és magát a köztársaság örökösül nyilvánította, a köztársaságnak oka van elővigyázati intézkedésekhez nyulni.

A kormány nem kívánja az általános kiutasítást, mert ezen intézkedés az erőszakosság jellegével bírna és ártalmatlan egyéneket is sújtana. Ezen elhatározás, mely kevés személyre szorítkozik, nem fenyegeti a hadsereget, miután az más személyekre nem terjedhet ki. Ezen rendszabály inkább a katonai állások megtartását biztosítja, mert csupán azon helyzetet tartja szem előtt, mely által az előléptetés szabályai sértetnek meg.

A jelenlegi törvénynek azon eshetőségről kell gondoskodnia, hogy a congressus esetleg ne egy herceget válasszon. A törvény elővigyázati intézkedést rendel el és nem célja a nép akarata kifejezésének ellenszegülni. Szólok azt hiszi, hogy az ország várja e törvény megalkotását és köszönettel fog viseltetni a kamara iránt, hogy azt megszavazta.

Madier de Montjeau (radikális) Floquet indítványát, hogy a hercegek kiutasításának, pártolja.

Végül a kamara 396 szavazattal 134 el-

lenében elhatározta, hogy megkezdi a törvényjavaslat részletes tárgyalását.

Városi ügyek.

A városi képviselő-bizottság pénzügyi tanácsa tegnap d. u. 4 órakor együttes ülést tartott.

Tárgyaltatott először is Molnár Józsefnek, a budapesti minta-rajziskola növendékének és Molnár Endrénének, a budapesti állami középipartanoda építészeti szakosztálya növendékének (Molnár Benedek e városi polgár fiának) kérése a városi iparoktatási ösztöndíjak iránt. Tudvalevőleg a város 1882-től kezdve két 200 frtos évi ösztöndíjat rendszeresített a költségvetésében, oly, e városi szegény sorú ifjak részére, kik a budapesti állami középipartanodába szándékoznak lépni, de az iskolázatás költségeit nem bírják meg. A múlt évben az egyik ösztöndíj, más folyamodók hiányában és tekintettel a cél rokonságára, Molnár Józsefnek adatott ki, oly feltétellel, hogy előmenetelét évnegyedeként tanusítani tartozzék. Molnár József a szorgalmához kötött várakozásnak díszreteresen megfelelt; s most a folyó évre is kéri ösztöndíjának utalványozását. A tanács és szakosztályok ajálattal terjesztik be folyamodását a városi bizottsághoz; úgy szintén a Molnár Endréné is, utóbbi azonban csak a tanév hátralevő idejére. A jövő tanévre pedig reáes pályázat kibírdetését ajánlják a szakosztályok, ily módon remélvén a pályázók tömegesebb jelentkezését, s az ösztöndíjra legérdemesebbek kiválaszthatását. Ezután a II-dik (bidevei) közési elemi népiskola építésének ügye vétett tárgyalás alá. Ez iskola, a tanfelügyelő sürgetésére, csak legújában, 1881. végén nyitott meg a nagyutczában, ideiglenesen a Pataky István-féle bérházban. Azóta a folyó tanévvel már a 3-ik osztály is beállított ez iskolában; de helyisége annyira szűk, hogy nem fogadhatott be többet 60 gyermeknél és még egy annyit már a folyó tanév elején vissza kellett utasítani. Sürgőssé vált ezért az új iskola-épület felépítése. E célra a nagy-utczában inenső felében, a város tulajdonában levő, régebben úgynevezett Domokos-féle telek szemeltetett ki, mely nem valami tágas ugyan, de az iskola céljára mégis elégséges, és tekintve fekvését, alkalmas. A tanács még a múlt évben gondoskodott az oktatás igényeinek megfelelő korszerű tervekről, de mind-egyik — számszerint valami öt féle és még egy pár vázlat — annyira költségesebnek mutatkozott, hogy egyik sem nyerhette meg az iskolaszék, tanács és szakosztályok egyetértő tetszését. 18—20,000 frtnyi költség között váriálnak.

Szóba jött egy oly combinatio is, hogy a Pataky-féle bérház vétessék meg tanítói lakásoknak, s használtassék egy részében árva gyermekek tartására, a Domokos-féle telekre pedig csupán a tantermek építtessenek az iskolai szolga lakásával. A költség így is meghaladná a 18,000 frtot. Ezért, meg azon körülmény miatt, hogy ily módon a tanító nem lakhatnék az iskola épületében, s így a kellő felügyelet hiányoznék, ez a terv is elvetettett.

A szakosztályok, a tanfelügyelővel egyetértve, végre abban állapodtak meg, hogy a Domokos-féle telekre építtessék egyelőre csak két tanterem, és emelekre egy tanítói lakás, 15,000 frt, mint maximális költség keretében; egy harmadik tanterem, a nagyobb pincze és a szolgai lakás elejtésével, remélik, hogy azon összegért, oly módon az iskola még a folyó tanév végével felépíthető lesz.

Egy tanulás az ügy eddigi fejleményéből már most levonható, s ez az, hogy végleges terv és költségvetés mindaddig ne készíttessék, míg a célzott épület kellő avagy lehetséges beosztása megállitva nincs.

Ily határozatlan eljárással, a mint ez most is történt, nem érünk el egyebet, mint azt, hogy a város egész halom tervet készítet, mely egytől-egyik csak terv marad, s velők együtt az ügy is — marad.

Szinte ezt mondhatjuk a szakosztályok tanácskozásiának egy másik tárgyra, a központi iparrajziskolára is.

Ennek is készült vagy három-féle terve és pedig a sielség miatt idegen erő alkalmazása mellett. Minthogy egy a vívoda épületére emelendő iskola-helyiség annyira kerülne (t. i. 29,807 frtba), hogy annak költségével, talán némi pótlás mellett, egy önálló épületet is lehetne építeni, a szakosztályok elvileg az utóbbi mellett nyilatkoznak; ajánlani fogják a képviselőnek az építés elhatározását és a felhatalmazást a tanács részére az iránt, hogy a kellő önálló tervet, költségcsatát dolgoztassa ki egy szűkebb körű szakértő bizottsággal, melynek egyszersmind utasítás adatnék, hogy a költségek fedezetét keresse és találja egy oly kölcsönben, melynek törlesztési alapjául a rajziskola céljára már a múlt évtől kezdve rendszeresített 1500 frt évi vársci segély-összeg szolgáljon.

Levelezés.

Torda, febr. 1.

(Szövőiskola megnyitás.)

A szövőiskola városunkban ma nyitott meg a városház nagy termében.

Jelen voltak: Velits Ödön közgazdasági előadó; Moldován Gergely a szövőiskola bizottságának elnöke; ngos Damokos Antalné, Velits Samuné, Székely Elekné, Jakab Gergely bizottsági tagok; a város részéről: Csongvay Domokos a beteges fekvő polgármester helyett; a beiratkozott növendékek, azok szülői s több érdeklődő.

Közgazdasági előadó elfoglalván az előnöki széket, előadta, hogy az illető szakminiszter kegyeskedett ezen iskolát Torda városának engedélyezni; kiemelte annak fontosságát, horderejét; bemutatta az iskola művezetőjét, s bejelentette azt is, hogy a hat szövőszék már meg is küldetett és így az iskola megnyitásának utjában mi sem áll; ezeknek előadását, az iskolát átadja bizottsági elnök Moldován Gergely kir. tanfelügyelőnek; a kinek egyttal előnöki székét is átengedi.

Bizottsági elnök elfoglalván előnöki székét, köszönetet mond a kormányának az iskola engedélyezése- és beállításáért, a jelenlevő növendékeket felhívja, hogy az előttük álló munkát szorgalommal és lelkiismeretességgel folytassák, mert csak így lesz gyümölcse annak; csak így lesz elérve a kormány által is óhajtott cél, ezen iparág terjedése.

Számba vették a növendékek; összesen beiratkozott 21 növendék; ezek közül felvették a tanfolyamra 18-an, mind leányok. Az oktatás hétfőn reggel kezdődik. Tanítás lesz mindennap d. e. 8—12-ig és délután 2—6-ig. Szombatot, tekintettel a helyi viszonyokra, szünet; vasárnap délelőtt, az elemeltől és rajzból 2 óra fog tartatni.

Egyáltalában ezen iskola iránt nálunk igen nagy érdeklődés nyilvánul; a míg más helyeken 12 növendék sem iratkozott be, a mely számtól van tulajdonképpen a felállítás feltételezve, addig nálunk feles számú növendék jelentkezett.

Figyelemmel fogjuk kisérni ezen iskola működését, s arról időről-időre közleményeket küldendünk.

(a.)

A müncheni művészbál.

(Eredeti tudósítás.)

München, jan. 28.

Ma tartott meg a jelmezes művészbál, egyike a legerősebb farsangi mulatásoknak a bajor fővárosban.

A bál 1/2 7 órakor vette kezdetét, a teljesen átalakított operaházban. A nézőtér parkett-padozat által volt egyenlővé téve a színpaddal, s tömördek délővi növényzet, pazar pompájú díszítés által mintegy tündérkertté átváltozva. Középen az első emeleti páholyokból két félfőli széles lépcsők vezettek le, úgy hogy a nézőközönség tetszés szerint lejöhetett a táncszobába is.

Ki volt mondva, hogy kivétel nélkül mindenkinek jelmezen kell megjelennie, vagy pedig báli öltözékben, de valami bohókás felekkel; azok, kik utóbbi utasítás szerint voltak öltözködve, valóban komikusabb benyomást tettek, mint akárhányszor maszk.

Miután a közönség meglehetősen számban össze volt gyűlve, a színpadnál levő két lépcsőn megjelent két trombitás, jelezvén az ünnepi színjáték kezdetét, mely allegorikai képletekből állott.

Ezalatt a terem majdnem zsúfolásig megtelt. A színjáték után következett a körmenet, mely a „mult“-at, „jelen“-t és „jövő“-t ábrázolta, igen elmésen és hatásos csoportosítással. Majd az opera egyik elsőrangú énekesnője, ki mint pillangó jelent meg, ünnepi áriát énekelt.

Ezután jött a tánc.

A színpadi díszlet két oldalán ajtók nyíltak, s egy galopp hangjai mellett egész sereg táncos omlott a terembe, ördög-kosztümében. — kék, zöld, veres, fehér, sárga és lilaszínű ördögök. Ezek nyitották meg a tulajdonképeni táncvigalmat, mely reggel 4 óráig tartott és ekkor a közönség egyszerre oszlott szét.

A hercegi páholyokban megjelentek: Gizella főhercegnő (roccoco-jelmezen), Lajos herceg neje (mint Stuart Mária), Adalbert herceg neje (ó-német öltözet), Arnulf herceg neje (báli öltözet, az előírt komikus fejdíszszel) — továbbá minde hercegnők férjei s még

többen az udvartól, kik később mindannyian lejöttek a terembe és többekkel társalogtak.

A vendégcsereg százfélé jelmeze a szó teljes értelmében szemképrázatos látványt nyújtott. Képviselve volt a magyar viselet is, még pedig két jelmezuha által. Az egyik kevésbé volt hű; látszott, hogy viselőjének (egy hölgynek) csak afféle írásbeli fogalmai vannak a magyaros öltözetről. Piros atlasz-alj, fényes arany és ezüst pántokkal, világos kék derék, elől nemzeti színű szalaggal befűzve és a bugyos ujjakon szintén ilyen szalagok. Látszik, hogy e ruhára is bajos egyébről ráismer-ni, mint az — ország színeiről.

Annál érdekesebb volt egy másik ruha, egy teljes és eredeti toroczkai öltözet, melyet egy kolozsvári születésű hölgy: Biasini Mari k. a. *) viselt. A szép ruha feltűnést keltett s Biasini kisasszony alig győzött felvilágosításokat adni, hogy az melyik és milyen népek a viselete. Kurtz festő-tanár meg is kérte a kisasszonyt, hogy engedje lefesteni az érdekes népviseletet, minőhez természetesen ritkán lehet jutni.

A többi jelmezek közt (annyi volt, hogy mindvégig folyást ujjabb meg ujjabbakat fedezhetett föl az ember) voltak, mindenféle egyéb különösség mellett: festék-dobozok, kugli, tek-nősbéka, feltérített asztal stb. Egyik festőnek öltözött, — kabátja és nadrágja merő tanulmányfökből kiszabva és összeállítva. Egy másik jelmez tisztán mohából volt készítve, közte apró csigák és fénylő bogárkák — ugyan-csak mohás félczipőben és kalappal. Egy pár mint mérges vörös gomba jelent meg; fejükön óriás gomba piros atlaszból fehér pettyekkel, egész arcuk zöldes-fehérré mázolv. A női costume-ösök közt volt galamb, fecske, pillangó, cserebogár, réce, hal, páva, napraforgó stb. A nemzeti viseletek közül leginkább képviselve volt a sváb, tirol, bajor; volt, mint már említém, magyar, továbbá lengyel jelmez. A festő-művészek közül Lenbach török, Flüggén persza, Kaulbach landsknecht, Deffregger tirol, Wagner spanyol costumében jelentek meg.

E vázlatból eléggé látható, hogy a müncheni művészbál valóban a legfényesebb mulatások egyike volt.

Mint magyar dolgot, még csak annyit, hogy a müncheni magyar ifjuság holnapután, jan. 30-án, táncvigalmat rendez.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A történelmi társulatról. A történelmi társulat febr. 1-én Fraknói Vilmos elnöke alatt ülést tartott. Szilágyi Sándor rövid emlékeztetőt olvasott fel Mircea Jánosról, a Velenczében elhunyt tudós-ról. Mircea különösen mint buvár tett nagy szolgálatot a magyar történetírásnak. Kizárólag a velencei könyvtárakat s gyűjteményeket kutatta át és számos nevezetes fölfedezést tett. Legutóbb a magyar ipar történetének megírására gyűjté az adatokat s azt írta, hogy meg leszünk lépve, ha majd buvárlatai alapján elmondja, mily sok kitűnő magyar iparos volt a múlt századokban s ezek közül hányan fordultak meg Velenczében. Igen gazdag s nevezetes könyvtárt hagyott hátra, melyben sok az unikum. „Az akademiának hagynám — írta — de nőre kell gondolnom, kinek vagyona és takaréksága segített a könyvtár megszerzéséhez.“ Szilágyi igen rokonszenves, meleg hangon emlékezett meg az elköltözöttől. Szilágyit br. Radvanszky Béla követé a felolvasó asztalnál, ki megint igen érdekes adatokat sorolt fel a XV. és XVI. század magyar társadalmából. Ezuttal a lakodalmi szokásokat ismerteté. Az éljenzéssel fogadott felolvasás után Szilágyi Sándor értekezett Camerarius gyűjteményeinek magyar vonatkozású okiratairól; Szádeczky Lajos pedig bemutatta Kandra Kabosnak a zárandi főesperességről írt művét.

A Magyarországi cz. havi folyóiratból, a magyarosodás érdekében megindított e hazafias irányú és jóra való irodalmi vállalatból megjelent a febr. havi füzet. Érdekes és változatos tartalmából kiemeljük különösen a szerkesztő, Ardényi Dező által kidolgozott alapszabály-tervezetét az országos magyar egyetnek. A pártolásra érdemes havi folyóirat előfizetési ára egész évre csak 4 frt.

*) K. Biasini Sándor, helybeli kereskedő leánya, ki ez idők szerint tudvalevőleg a müncheni festészeti akadémia tehetséges növendéke.

SZÍNHÁZ, ZENE.

Nemzeti színház. Csütörtökön telt ház előtt ismételték Shakspeare „János király“-át az első előadás hiányainak kijavításával. Az előadás egyöntetűbb, összességében volt az előzőnél s a csoportozatok festőisége is nyert a szabatos rendezés által, csupán annyi kívánni való van, hogy egyik-másik alak engedjen abból a sakk-figurái merevségből, mely a csoportok csináltságát nagyon könnyen elárulhatja. Lám E. Kovács, mint Faulconbridge, folyton mozog és mindig központja a csoportnak, ha nem beszél is; mozdulatlan hátérnek tökéletesen elegendő a felállított katonaság.

E. Kovács Gyula Faulconbridget most is kedélyes, ép humorral játsza, de humorának metsző élet kisse tömpitotta az ausztriai herceggel üzött kergetőzési tréfa, mely a híres jelenetet majdnem a közönséges comicum fokára szállította alá.

Szacsvayné Constanciája egyike volt legszebb alakításainak, s ha hangja megbirta volna a szerepe által megkövetelt erőt és magasságot, alakításának tökéletességéből nem hiányzanék semmi, de Szacsvayné, mint értelmes színész, így is gondosan tudta hangterjedelméhez alkalmazni a hatalmas átok és a végtelen bú megrendítő kitérőseit.

Gerő Lina k. a. Arthur hercege a könnyekig megható volt a nagy jelenetben; nem egyszerű gyermekes rimánkodás fejeződött ki előadásában, hanem megrázó kétségbeesés és benső iszonyodás, melynek éles hangjai a jelenet borzasztóságát egész nagyságában tüntették föl.

Szentgyörgyi Hubertje is gondos alakítás volt, de ruhája inkább illett volna közönséges hóhérnak, mint főkamárásnak, de ettől eltekintve sem hisszük, hogy Szentgyörgyi e costumét a Hubert jellemével összeegyeztethetőnek, mintegy külső jelzésének tarthatná.

Mátrai B. Béla János királyja ez uttal élvezhetőbb, jobban kidolgozott alakítás volt, mint előzőr, midőn még némi furcsaságot is lehetett benne észlelni. A halál-jelenetben igen durva színeket használ s épen nem célszerű mindig ezeket alkalmazni, mert a mellett, hogy a valót tulozza, még visszataszító hatása is, a mit pedig lehetőleg kerülni kell a színésznek.

A mellékszereplők közül ez alkalommal Váradi Albertet említjük, ki mint angersi polgár tisztá, csengő hangon mondta el szerepét, s kit az oly szerepekben, melyek nagyobb pathos, vagy jellemzőbb játékot nem kívánnak, jól lehet alkalmazni.

Végül följegyzünk egy borzasztó kimon-dási hibát. A többször előforduló Angers be-szűléses francia város név helyett a magyar angol olvasással „Endzsersz“-nek ejtik „An-zs-é“ helyett. Jövőre „endzserszi polgárok“ helyett „anzszi polgárok“-kal is megelégszünk.

A Szacsvay-pár, hosszabb alkudozás után, megkötötte a szerződést a színház igazgatóságával s így Szacsvay ur és Szacsvayné asz-szony jövőre is megmaradnak társulatunknál. Ezzel a társulat újjászervezése jóformán be van fejezve, s talán csak egy népszimnű-énekesnő szerződtetéséről van még szó.

Halmi Ferencz, a budapesti nemzeti színház kitűnő tagja, betegeskedése miatt Olaszországba utazott, hosszabb időre. Halmi egy esztendő szándékozik a színházról távol tölteni.

B. Bognár Vilma, ki hosszabb ideig nem volt tagja a budapesti nemzeti színháznak, csütörtökön lépett föl ismét „Fidelio“ dalműben. A közönség s a sajtó rokonszenvesen fogadta a visszatért énekesnőt.

A szegedi állandó színház tárgyában a szerződés Nagy Vincze igazgatóval megkötött. A tanács a város részéről megerősítette a szerződést, melyet az új igazgató csütörtökön írt alá.

„Adél-négyes“ czímmel kedves zeneszer-zemény jelent meg zongorára Doroszai Adolftól, Girsik Jánosné ő nagyságának ajánlva. Az élénk darabot melegen ajánljuk a táncdara-bok kedvelőinek annál is inkább, mivel tiszta jóvedelme a kolozsvári szegény tanulókat se-géyző-egylet javára fog fordíttatni. Kapható Stein János könyves boltjában: ára 75 kr.

A „Magyar Dal-Album“-ból, a magyar népdalok egyetlen folyamatosan levő, zongorá-ra alkalmazott egyenes gyűjteményéből meg-jelent a IV-ik kötet 4-ik füzeté is a 661—680. számú, következő dallamokkal:

1. Ej, haj! haj! letört a galy. 2. El kell mennem... 3. Elmegyek, elmegyek... 4. Elment a lány az apjával. 5. Elment Simon disznót lopni. 6. Erdőben láttam kis pipiskét. 7. Erdő mező, halljátok meg panaszm. 8. Esik eső, fúj a szél. 9. Este késő ha felnézek az égre. 10. Este van már, szerelmese napja.

11. Ez elmúlt gonosz időket beszélem. 12. Édes anyám, nem fonok már. 23. Életemben mindig olyan hamis voltál. 14. Én az utcán végig menni nem merek. 15. Érik a gabona. 16. Fagygyugyertyát égetek én. 17. Fáj a szí-vem, de nem tudom. 18. Fáj nekem már, hogy én élek. 19. Fehér háznak, fehér háznak. 20. Fejük a fekete kecskét. A „Magyar Dal-Album“ IV. kötete 10 havi füzeten jelenik meg és pedig 200 dallamtartalommal. Előfizetési ár egész évre: 10 füzetre 1 frt 80 kr, egyes fű-zet ára 25 kr. Előfizetések a „Magyar Dal-Album“ kiadóhivatalához Győrbe intézendők.

NEMZETI SZÍNHÁZ.		Czilli Mátrai.
Bérlet 114. szám.		Brigitta Körösiné.
Kolozsvár, 1883. febr. 4.		Mártha Krasznainé.
A kaviár.		Miranda Doboz L.
Bohózás 3. felv.		Mariska Gerő L.
Csikó Gergelytől.		Bomba Lilli Glázer H.
		Oszkár Tolnai.
		Maszlagh Zilahy Gy.
		Omor Halmi.
		Petykó Krasznai.
Személyek:		Kezdeté 7 órakor.
Barlanghy Mátrai.		
Poroszkay Gabányi.		

Január havi meteorológiai észleletek.

(Közl az erd. gazd. egylet titkári hivatala.)

A kolozs-monostori állomás észleleteiből közöljük a január havi összevont adatokat, u. m. légnymás (tengerszintre redukálva) közép-átlag 763.5, legmagasabb január hó 7-én 780.5, legkisebb január hó 27-én 755.8 millimeter, középhőmérséklet C° 4.65, legmagasabb január hó 4 s 16-án 3.6, legkisebb január hó 8-án 18.6. A párnymás átlaga 3.2 millimeter, a légnedvesség százalékának átlaga 93%. A napontai 3-szori észlelésnél előfordult: szél 93-szor, ugyanis északi szél 8-szor, északkeleti szél 3-szor, keleti szél 47-szer, nyugati szél 25-ször és északnyugati szél 10-szer. A csapadékos napok száma tett 9-et, hó volt 7, összesen 25.7 millimeter csapadék volt e hónapban, legtöbb 29-én, azaz 2.7 millimeter. — A budapesti központi időjelző állomás jós-latai közül — melyek az erdélyi gazd. egylet belmonostortutca irodájánál láthatók — január hóban egészen teljesült 100%, — azaz mind! —

A hivatalos lapból.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, a népiszkolai hatóságokról szóló 1876. évi XXVIII. t.-cz. értelmében újból szervezett kolozsmezei tankerületben ideigl. minőségben kir. tanfelügyelőül kinevezett Várady Károlyt állomásán végleg megerősítette.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter, egyetértőleg a m. kir. pénzügyminiszterrel, B. Kemény Kálmán földbírtokosnak gazdasági szeszgyára részére, az 1881. évi XLIV. t.-czikk által biztosított állami kedvezményeket megadta.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamara részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Filtsch Gusztáv beszercei kir. közjegyző, a kamara fegyelmi bíróságának 1/883. fegy. számú végzésével állásától ideiglenesen felfüggesztetett.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, febr. 3.

A mai szám tartalma: Kossuth a megyei szervezetről. — Politikai hírek. — Országgyűlés. — A korcsmai hitel. — Külföld. — Francia események. — Városi ügyek. — Levelezés: Szövőiskola megnyitás. Torda. — A müncheni művészbál. — Tudomány, irodalom. — Színház, zene. — Január havi meteorológiai jegyzetek. — A hivatalos lapból. — Napi hírek. — Gyászrovat. — Nyilvános számadás. — Bécsi levél (saját levelezőnkől). — Idegenek névsora. — Közgazdaság: Erdélyrészi egyleti élet a gazdaság terén. Vegyesek. Heti jelentés a gabnátzsdáról. — Nyíltér. — Hirdetések.

Tárca: Magyarosodásunk történetének egy szép momentuma. Agricolától. — A XV. és XVI. századbeli lakodalmi szokások.

* Sári László művei nemsokára napvilágot látnak. Sári halála után a tartós értékel bíró dolgozatokat Hegedűs István, az elhunyt jeles ember tisztelője és barátja egybegyűjté; a kiadást Gyulai Pál és Hegedűs Sándor eszközlik, kik közelebbről előfizetési felhívást tesznek közzé. A mű itt Kolozsvárt Stein János kiadásában jelenik meg. A kiadás felügyeletét Hegedűs István vállalta magára. Lapunk olvasóinak volt alkalma e magvas dolgozatokban gyönyörködni, reméljük, hogy lelkesen felkarolják Sári barátainak azon fáradozását, hogy a jeles ember dolgozatai egy kötetben adassanak ki.

* A róm. kath. egyház képviselő-testülete hó 4-én vasárnap délelőtt 11.

órákor a plébánia-épületben közgyűlést tart. Tárgyai: A múlt évi zárszámadások, folyó évi költségvetés, építkezések s a választmány és iskolaszék kiegészítése.

*** A csütörtöki orvosbáligen** fényesen sikerült. A legjobb elite-bálok közé tartozott, nagyszámú díszes közönséget gyűjtött össze s a mulatság minden fességgel nélkül teljes jó kedvvel folyt a reggeli órákig. Az első francia négyest közel 100 pár tánczolta. Megemlítve, hogy a páholyokban s karzaton is nagyon szép közönség volt tanúja a vigalomnak, felsoroljuk azok neveit, kiket a tánczteremben sokak közt ott láttunk. A lady patronesse Pálffy Dénesné-Bánffy Jozefin bárónő, a bál protektora pedig br. Bornemisza János volt. A mulatozók közt voltak: Aubin Károlyné, dr. Ajtai K. Sándorné, Ajtai K. Albertné, Biró Jánosné, dr. Brandt Józsefné, Bónis Istvánné, Bogdán Istvánné, dr. Békési Ferenczné, Csizsér Károlyné, Donogány Gergelyné, Dobál Lászlóné, gr. Esterházy Kálmánné, dr. Groisz Gusztávné, Gyarmathy Zsigáné B.-Hunyadról, Girsik Jánosné, Hutflesz Károlyné, Jucho Ferenczné Marosujvárról, Klein Frigyesné Gyaluból, László Lászlóné, Maetz Frigyesné, Meixner Józsefné, Mayer Józsefné, Merza Joachimné, gr. Mikes Árpádné, Petky Farkasné br. Kemény Anna, Séb Keresztélyné br. Rauch Josephine, Széki Miklósné, Szongott Geróné, Szóts Gézánné, dr. Szóts Emilné, Tisza Lászlóné, Tutsek Józsefné, Vizi Endréné. Zsiga Miklósné N.-Abonyból. Aubin Róza, Benedek Gizella, Bede Anna, Bogdán Irma, Bukaresti Julia, gr. Csáky Rózáné, Csákány Vilma, Donogány Julia, Dobál Ilka, Duba Róza, gr. Esterházy Ágnes, Gámán Jolán, Girsik Ilona, Gyarmathy Anna, Herczeg Róza, Jucho Ilona, Kászoni Corina, Klein Róza, Keresztes Bella Incelből, Lázár nővérek Sármasról, László Mariska, Löwey Klára, gr. Mikes Marie, Mayer Ilona, Merza Gizella, Mosel Jolán, Meixner nővérek, Pálffy Márta, Papp Camilla, Rauschek Ilona, Rettégi k. a. Sárkány Gizella, Szentpéteri Katinka, Sikó Eszter és Róza, Szóts Fanny, Szongott Pepi, Sallay Teréz, Tisza Anna, Tisza Jolán, Takács Mika, Thoroczky Klára, Tutsek Irma, Vajda Ilona, Vizi Gizella, Zakariás nővérek Zilahról s mások kiket nem tudunk megnevezni.

*** A képziallításra** az eddigelé érkezett képek ma estig a megállapított terv szerint mind elhelyeztetnek. Holnap a feldisítés és egy pár szobornú felállítását következik. Hétfőn a helybeli festők helyezik el műveiket. Munkácsy Mihály szintén képviselve lesz egy arcképpel, mely elzött pár évvel a nőegylet tárlatán volt látható.

*** Zichy Jenő gróf** Minorich Károly polgármesterhez tegnap este Budapestről intézett táviratában a képziallítás ügyében tett intézkedéseket megköszönvén, tudatja, hogy február 8-án reggel érkezik Kolozsvárra. A kiállításugyanakkor délelőtt 10 órákor nyitattik meg.

*** A jótékony nőegylet kiállítása** e hó végén tartatik meg. E kiállítás női házi iparcsikkek, valamint az itteni női iparskola készítményei, s az erdélyrészi megyékben bőven található cserép- és cizmedények lesznek láthatók. A tárlat a helyi szegények s a nőiparskola javára rendezetik. Ez érdekesebb cikkek lefénnyképezetnek, lerajzolatnak, s kiszínezve és magyarázó szöveggel kísérve, egy gyűjteményben kiadatnak.

*** A városi képviselő bizottság** pénzügyi szakosztálya ma d. u. 4 órákor tárgyalja a vashid-építés, s az ezzel kapcsolatos kisajátítások ügyét. A mint halljuk, a kisajátítandó telkek tulajdonosai oly árakat kérnek, melyek kétszeresen-háromszorosan túlhaladják a hivatalosan megállított becsárakat; és bizony meg is kellene azokat adni, ha — nem volna kisajátítási törvény.

*** A vasúti üzletvezetőség**, az iparkamara felszólítására, közelebből lépéseket tett a helybeli pályaudvaron levő vasúti rak-tárak nagyobbítására nézve; mit az érdekelt felszólalók megnyugvással vehetnek tudomásul.

*** A kolozsvári iparmuzeum ügye** közelebből tanácskozás alá vétetett a házi ipar- és iparoktatási országos bizottságban. A helyi iparkamara ugyanis, midőn ez ügyben emlékiratát felterjesztette, az első évre nyolcz, azután évenként négyezer frt kormánysegélyt kért. A kapcsolatos vegykísérleti állomásra pedig 1900 frtot. Nevezett bizottság beható tanácskozás után azon nézetének ad kifejezést, hogy a tervezett muzeum föllállítását a kormány ez idő szerint ne támogassa; részint azon okból, mert a technológiai muzeum Budapestben most van berendezés alatt, s ennél fogva két helyen egyidejűleg a kísérletezést nem tartja ajánlatosnak; részint azonban tekintetbe veendőnek tartja, hogy a fennálló kolozsvári muzeum gazdag gyűjteményével rendelkezik, minél fogva egy új iparmuzeum alapítása helyett, egyelőre a törekvéseknek ezen gyűjtemények fölhasználására kellene irányulni. Mi azt hisszük, hogy Kolozsvárnak, mint egyetemi városnak, s hovatovább élénkebb forgalmi és ipari központnak, a külön vegykísérleti állomásra mulhatlan szüksége van;

és hogy az iparmuzeumot nem pótolhatja a meglevő erdélyi muzeum, mely kezdet óta nem ipari szempontokból volt berendezve, s jelenlegi helyiségeinél fogva iparos tanulók és önálló iparosok által tánczéljaikra nem használható, s az újabb ipari és technikai haladások nincsenek is benne képviselve. Nem ismerik a muzeumot, s az itteni viszonyokat azok, kik a fenti tanácsosai állnak elő a kormány előtt. Felhívjuk az itteni illetékes körök figyelmét e fontos tárgyra, hogy a fenti határozat el-lensúlyozása végett tegyenek meg a kormány-nál minden lépést, míg nem késő.

*** A helyi francia kör** meghívására, melyet ez a fővárosi körhöz intézett, udvarias nyílt választ közöl a „Gazette de Hon-grie“ legújabb száma. A Saissy nagy elős-meréssel szól a város magas műveltségéről, egyeteméről, főtanodáiról, egyéb nevezetességeiről s ezek közt „Brassai bácsiról“, a régi uni-versalis tehetségek e kiváló alakjáról, kívül szemben egyetemi tanárrá történt kinevezése alkalmával, a kormány nagy zavarban volt, hogy melyik tanszéket adja neki, miután mind-egyiket képes lett volna jól betölteni; no és mint igazi francziához illik, a nevezetességek során főlemlít szép hölgyeinket is, kik azon-ban, úgy látszik, még se gyakorolnak elég vonzerőt Saissy urra, mert azt mondja, hogy a távolság miatt kénytelen lemondani az öröm-ről, hogy az itteni ünnepélyen részt vegyen. Talán még nem lesz késő megjegyeznünk, hogy a gőz szárnyai elenyésztek minden távol-ságot Kolozsvár és Budapest között, s ha csak-ugyan oly tüzes szeműek hölgyeink, mutassa meg azzal, hogy ez alkalomra lejj, s hódol szépségüknek. Várni fogjuk egy ropogós csár-dásra.

*** Jótékonyaság.** Zsibórol írják lapunk-nak, hogy báró Vesselenyi Báláné, az ál-tala mult ősszel rendezett zeneestély jövedel-méből, husz szegény iskolás gyermeknek te-tőtől-talpig jó meleg ruhákat szerzett be, s ezeket jan. 29-én osztotta ki. A nemes fiatal báróné jótékony cselekedete bizonyly nem szorul dicsőre.

*** Sorshuzás.** A folyó évben sor alá kerülő helybeli első korosztály védőkötések ma délelőtt huztak sorsot a városháznál össze-sen 180-an.

*** A kolozsvári polgári lövész-egylet** igazgató választmányának t. tagjait a holnap, az az február 4-én, az iparkamara helyiségében d. e. pont 11 órákor tartandó ülésre tisztelettel meghívjuk. Tárgy: A jövő évre választandó tisztviselők megállapítása; a közgyűlési rendszabályok megváltoztatása, valamint a közgyűlésen megválasztandó sorozásokról egy-tesen határozni. Kolozsvárt, 1883. február 3-án. Korbuly Bogdán, egyetemi elnök. Nyárádi Lajos, titkár.

*** Értesítés.** A kolozsvári polgári lö-vészegylet mindazon részvény-tulajdonosait, kiknek eladó részvényük van, értesitem, hogy 25 frtig még folyton beváltom a torna-vívó in-tézetben. Nyárádi Lajos.

*** Az iparos ifjak vándorgyűlé-sének** Gyulán való megtartásának érdekében nagyon megindultak az ottani illetékes körök. A mily örömmel olvastuk a gyulaiak mozgalmát, mely élénk érdeklődésről tesz tanubi-zonyosságot, annyira szegelytük magunkat az itteni egylet utóbbi magatartása miatt. Reméljük, hogy a már különben is nemsokára megtartandó közgyűlés az egylet méltóságá-nak és érdekeinek megfelelőleg, oly értelemben dönti el ezt a már nagyon is meghur-csolt kérdést, hogy a vándorgyűlés itt tartas-sék meg. Mert a derék gyulaiak csak arra az esetre készítik ott elő a talajt, ha Kolozsvár nem ragaszkodik a vándorgyűlés megtartá-sához.

*** Öngyilkossági kísérlet a vá-rosi fogdában.** A m.-vásárhelyi kapitány-ság távirati felhívására, lopással gyanúsított Dietrich K. pinczér tegnap este, M.-Vásár-helyre leendő toloncozás végett befogatott s reggel a fogdába tétetett, hol zárkájában zsebkendőjével és egy szíjjal felakasztotta ma-gát, de még elég korán észrevétetett, s ma utnak indittatott.

*** Szenkovits Gyula** urnál tegnap volt az utolsó zeneestély ez évben. Szép számu, igen válogatott közönség gyűlt össze, mely tetszéssel fogadta a program egy-számait. A hangversenyben közreműködtek: Aj-tai K. Albertné urasszony, Bogdán Ilona, Bog-dán Róza, Dömjén Rózsa, Medgyesy Jozefa, Merza Gizella, Placintár Sarolta, Tamásy Ka-ta és Tamásy Telka kisasszonyok; továbbá Bogdán Andor. Kovács Géza, Zólyomi Jenő urak. Győrffy József ur felolvasást tartott a népdal jelentőségéről a népszinműben. Az es-tély 5 órákor kezdődött és 7-kor ért véget.

*** A kolozsvári nyomdász ifjuság** a nyomdász-segély-egylet javára február 10-én a „Stadler-kertben“ zártkörű tánczestélyt ren-dez. Belépti díj: Férfiaknak személyenként 1 frt. Hölgyek felét fizetik. Kezdeté 8 órákor. Jegyek előre válthatók — a meghívó előmna-tatása mellett — a Gámán J. örökösök nyom-

dájában (bel-középutca, minorita-épület), este a helyszínen. Felülfizetések köszönettel fogad-tatnak s hirlapilag nyugtáztatnak.

*** A kolozs-monostori magy. kir. gazdasági tanintézet** 1882^{1/2}-ki tanév 1-ös félévi vizsgáinak sorrendje: III-ad évben február 12-én nemzet-gazdaságtan és üzlettan; február 14-én juh- és sertés-tenyésztés; febr-uár 16-án gazdasági jogisme; február 17-én gazdasági statistika; február 19-én technolo-gia és borászat; február 21-én erdőszettan; február 23-án kertészettan; február 26-án ál-latgyógyászat; február 28-án építészettan. II-od évben: február 12-én általános növény-terme-lés; február 14-én gazdaságra hasznos és ká-rozós állattan; február 16-án növényboncz-és élettan; február 17-én éghajlattan; február 19-én erő-műtan; február 21-én állathoncz-és élettan; február 23-án elméleti mértan. I-ös évben: február 16-án általános vegytan; február 15-én ügyírásttan; február 20-án számtan; február 22-én ásványtan és földisme; február 24-én természettan; február 27-én gyakorlati vizsga. Vizsgák kezdete reggel 8, délután 3 órákor. Kolozs-Monostor, 1883. Vörö s Sándor, s. k. igazgató.

*** Gyilkosság.** Offenbányáról írják la-punknak: Mult hó 27-én, szombaton délután a verespataki kir. bányában dolgozó offenbá-nyai bányászok, szokás szerint, csoportban jöttek haza. Caprean Mihálynak a kovács-nál dolga lévén, felőrára elmaradt s sietve haladt ki Verespatakról, a duzzasztó tónál utolérni a társakat. De alig haladt pár pus-kalóvénnyire, — bizonyára gonosztevők — le-ütötték. A rákövetkező vasárnap havazott. Caprean neje azt vélte, hogy férje Verespata-ron maradt. Csak hétfőn, midőn a munkáso-kat számbavették, tűnt ki, hogy Caprean hi-ányzik. 29-én délután egy Offenbánya felé gyalogló oláh figyelmessé lett az ösvény mel-letti nagy varjucsoportra, s így bukkant rá az összeroncsolt testre. Jelentést tevén, a hi-vatalos vizsgálat ma ejtetik meg. A nyomozás folyamatban van. A meggyilkolt özvegyén kívül még két árva hagyott hátra. Mint hirlik, a 25-én kapott kevés fizetésért gyilkol-ták meg.

*** A lóvasalási tanfolyam** beállí-tása érdekében holnap délelőtt a városház nagy termében nagyobb értekezlet lesz, mely-re a kovácsok és segédmunkásaik, a kolozs-monostori gazdasági tanintézet igazgatója és különösen a szaktanár vannak meghíva. Ez utóbbi előadja a szükséges fölvilágosításokat, s a hallgatók beiratkozása ott mindjárt kez-dőt is vesz.

*** A hóestély vége** csak nem jött el-lapulni. Tegnap a külközép és hídvele közt levő régi gyűlölségnek ismét lett egy áldozata, ki véres fővel ment be a városházhoz, hogy panaszát előadja. Este felé pedig a hídvelei legények körülverték a vasúti indóházakat, mert megtudták, hogy három külközép kerü-leti munkás van ott. Ezek csakugyan ott vol-tak elrejtözve egy váró teremben, míg szuro-nyos rendőrök személyében meg nem érkezett a segedelm, kiknek fedezetük alatt aztán bán-tatlanul szállítottak biztos területre.

*** Vendéglősök bálja.** A helyi ven-déglősök f. hó 8-án zártkörű bált rendeznek a Stadler-kertben. Kezdeté esti 9 órákor.

*** Kéménygyulás.** Tegnap este 8 óra-kor a tüzőlők nagy trombitálással rohantak a hídvele felé. A közönség jó darabig sietett utánuk, míg megtudták, hogy csak kémény-gyulás volt. Azt hisszük, hogy hasonló esetek-ben kerülni lehetne a közönség felriasztását.

*** Gyujtogatások és gyilkossági kísérlet.** Szász-Nádásról írják lapunknak febr. 1-ről: Községünkben közelebből ismét két gyujtogatási kísérlet fordult elő, de mind-két alkalommal a lakosság éber örködése folytán a nagyobb veszélynek eleje vétetett. Azonban, noha egy idő óta semmi újabb veszély nem fenyegette a nyugalmat, a lakosság egy része most is minden éjjel kivilágos vir-radtig ébren örködik, némelyek a kertekben, mások a gazdasági épületek közelében tartják őrállomásukat. A mint multkorai levelemben is jeleztem, itt valószínűleg egy jól szervezett banda folytatta aljas üzemét. Egy közbejött esemény végre még több alapot szerzett a gyanúnak. Mult hó 23-án egy Löw Jeremiás István nevű rossz hirben álló szász lakos a korcsmában ivásközben azt mondotta a meg-rémült zsidóknak: „Vigyázzon magára, mert különben ő is úgy jár, hogy a többiek jár-tak!“ s ezzel oldalzsebébe nyúlt, hol egy két-csövű pisztoly volt elrejtve. Mielőtt azonban ezt kivehetné volna, a jelen voltak megragad-ták a dühös fenyegetőt és csendőrségi kísé-ret mellett a körjegyzői irodába szállították. Itt falusbíró Schwarcz Mihály jelenlétében kihallgattattott. De mikor Schwarcz a garáz-dálkodót rendellenes magaviseleteért feddeni kezdte, ez az asztalról felkapta a kétesövű pisztolyt s felhúzva annak sárkányát, egy e-n e s e n a b i r ó r a s ü t ö t t e. Szerencsé-re a gyutacs felhúzás közben leesett s így a nagy rémületnél egyéb nem történt. A dühön-

gőt azonnal megragadták s a pisztolyt kezei-ből kifacsarván, a jelenlevők meggyőződtek, hogy mind a két cső meg volt töltve. A gyil-kossági kísérletet elkövető Löw Jeremiás let-vánt másnap a segesvári kir. járásbíróshoz kísérték. Menetközben azt nyilatkoztatta, hogy ha Szász-Nádast elhagyja, t ö b b e t i s f o g m o n d a n i a k ö z e l e b b i i t t t ö r t é n t e s e m é n y e k r ől. Elejétől fogva ezen rossz hirben álló egyénre estek a gyujto-gatási gyanuk. Most már a kir. járásbíróshoz vizsgálatától várjuk az egész büntény felde-rítését. r. t.

*** Nyiregyházáról** érkező tudósítás szerint, azon tervet, hogy a tiszadadi hulla boncolására vonatkozó iratokat a kolozsvári egyetemhez küldjék felülvizsgálás végett — elejtették. A leletek valószínűleg az or-szágos közegészségügyi tanácshoz küldetnek fel.

*** Az iskolai fegyvergyakorlatok** tárgyában Felméri Lajos kolozsvári egyetemi tanár ur a „Nemzet“-ben a következő soro-kat teszi közzé: Matolay Elek urhoz, a ma-gyarországi tornatanítók egyletének elnökéhez. Most olvasom a lapokból azt a nyilatkozatot, melyet a tornatanítók országos egyletének vá-lasztmánya, a középiskolai törvényjavaslatban tervezett katonai fegyvergyakorlatok ellen ki-adott. Hivatkozik abban a választmány, elzött egy évvel a képviselőházhoz beadott indokolt kérelmére, melyben az iskolai fegyvergyakorla-tokat „fölsőlegesenek, különösen egészségi szempontból veszélyeseknek, a fegyelmet meg-rontóknak, szóval paedagogiai szempontból ká-rozónak tartja.“ Minthogy alólított ellenkező meggyőződésben van és Svájcz, Angolország, Olasz- és Franciaország példaira hivatkozva, két terjedelmes tanulmányban („Nemzet“ 93, 97 és 107 számai és a „Budapesti Hirlap“ 1882. márciusi számaiban) behatoln kívánta tárgyalni és kimutatni az ésszerűen vezetett katonai gyakorlatoknak a középiskolai ifjusá-gra s közvetlen a nemzeti életre háramló er-köcsi és physical hasznait: nagyon lekötelez-ne uraságod, ha sziveskednék közzétenni az említett indokolást a magyar középiskolai ta-nítótörsület okulására, minthogy csak itt Ko-lozsvárt is feles számmal vannak, nemesak a tanítással foglalkozó egyének, hanem a laiku-sok között is, kik a tornatanítók egyletének választmányával homlokegyenest ellenkező meg-győződést vallanak. Felméri Lajos, magyar kir. egyetemi tanár.

*** Spanyol könyv — Andrassyról.** Madridban igen díszes kiállítású könyv jelent meg a következő cím alatt: „Los grandes caractéres políticos contemporaneos par el conde de Las Aménas. Ex-diputado á Cortes y Ex-Senador de Reino, con un prologo de Don Francisco Silvela Ex-Ministro de la Gobernacion y Dipu-tado á Cortes. Tomo 1. Disraeli-Andrassy. (Madrid, imprenda de Manuel G. Hernandez 1883).“ A terjedelmes kötet nagyobb fele Andrassy gróffal foglalkozik, a ki tudvalevőleg spanyol grand is. — Szerző személyesen ismeri Andrassy gróftot.

*** Szerencsétlanségek a tengeren.** A vihar, mely legutóbb az angol tengerpart hosszában dühöngött, pénteken a bristoli csa-tornában dult s szombaton a Gowerpartnál ér-te el tetőpontját; a porosz „Admiral Prinz Al-ber“ bárka, mely fateherrel Damirgól ment Swanséba, Mumbles-Head mellett úgy vágó-dott egy sziklába, hogy összetörtén süllyedt el. A mumblesi életmentők csónakokon igyekez-tek a bárkából, de a vihar fölfordította cső-nakjukat, s — mint már említők, — annak nyolcz legénye, köztük négyen testvérek, meg-fulladtak. Az „Adm. Pr. Albert“ legénységé-nek egy matróz kivételével sikerült megmen-niük. — Az „Agnes Jact“ három árboczos gőzhajó Liverpool mellett süllyedt el; annak legénységéből minden igyekezet dacára nem lehetett megmenteni egyet is, s itt husz em-ber veszett a tengerbe.

*** Renan a zsidókról.** A párisi Sa-int-Simonutczai „Cercle Historique“-ban igen érdekes felolvasást tartott a napokban Renan Ernő a „judaizmusról.“ Mily mérvben faj a zsidóság, e kérdés megvizsgálását tűzte ki maga elé a hirneves tudós. Itt adjuk felolva-sásának vázlatát: A judaizmus kezdetben kü-lön vallása volt egy tekintélyes zemita-család-nak, a Beni Israelnek. Kevésé különbözött azon népcsoport többi nemzeteinek, p. a moa-bitáknak vallásától. Jahveh, az izraelita is-ten, védelmezte Izraelt, mint Kamos, a moa-bita isten, Moabot. Csak a Krisztus előtti nyolczadik században, a nagy próféták korá-ban öltött magára Jahveh kultusza abszolút jellegét, a mely az emberiség vallásává minő-síté. Már ekkor kezdetét vette a zsidó prop-aganda s még tevékenyebben folytatták a római korban, midőn igen gyakori volt a ju-daizmusra való áttérés. Mint Flavius Josephus feljegyzi, volt idő, midőn Damaszkusz összes női zsidók voltak. Renan idéz egy helyet Dio-

Cassiusból, mely már világos megkülönböztetést tesz a zsidó fajbeliek s a zsidó vallásbeliek között. Kiemeli, hogy a nagy vonzerő, melyet a zsidóság mintegy a kétszázadik évtől Kr. e. a Kr. utáni kétszázadik évig a görög s latin népekre gyakorolt, nagy hasznára volt a kereszténységnek. Tourni Gergely szerint igen sok zsidó volt Galliában a merovingiak alatt; ezek legnagyobb része azonban egyszerűen a zsidó vallásra tért gall volt s Tourni Gergely nem is úgy beszél róluk, mint külön fajról, hanem mint a szakadarság egy neméről. Ebből is kitűnik, ugymond, mennyire nem lehet, legalább a nyugati államokban, zsidó fajról beszélni. A Talmud szerkesztése utáni korszakban igen élénk volt a zsidó prozelitizmus különösen Arábiában s Abisziániában s oly fajokat is megnyert a zsidóságnak, melyek épen nem voltak Izrael vérekből valók. — A nyolcadik század végén a kazároknak a Kaspi-tengertől Krímig terjedő egész birodalma zsidóvá lett. A zsidó propaganda különösen a szolgálat útján terjedt; a zsidó ur szolgái a legtöbb esetben zsidókká lettek. Innen a nagy buzgóság, melylyel a keresztény papok s hatóságok minden időkben megtiltották a zsidóknak keresztény szolgák tartását. A tilalom igen gyakori, különösen a szlávoknál azon korszakban, midőn a kereszténység s a judaizmus betelepített hozzájuk. Befejezésül ezeket mondja Renan: „Az 1791-ki francia nemzetgyűlés nem kérdezte, mely fajhoz tartoznak a zsidók, mielőtt emancipálta volna őket. A tizenkilencedik század műve volt minden ghetto korlátainak ledöntése. — Nem tartjuk szerencsésnek azok eljárását, kik azt hiszik, hogy nemzetiségi eszméjüknek használnak e korlátok visszaállításával. Számos zsidó vallású egyén szolgálatokat tesz a polgárisodásnak s a hazának. Ez nekünk elég. Mi az embert a szertint becsüljük, a mennyit ér, nem pedig őseinek vallása vagy az ereiben folyó vér szerint. Különbözik a vallás, melyet a Kr. előtti nyolcadik s hetedik század nagy hitújítói alkotnak, elég szép s eléggé nagy helyet foglalt el a világ-történetben, hogy bárki is büszkén vallhassa magáénak.“

* **A legiszakosabb nemzet.** E hírből eddig a svájczai álltak, Cornetnek, a belga postahivatali auditorának adatokra támaszkodó kimutatásai szerint azonban a belgák legiszakosabbak. 1830 óta a szesz italok fogyasztása megcsökkentődött, s most 40 liter szeszitalon minden felnőtt férfira. Az 1 és egyegyed milliót tevő felnőtt férfira esik 102,000 csapszék, vagyis minden 12 emberre egy. A brüsszeli kórházi orvosok állítása szerint 100 eset közül 80-szor szesz italok hatása okozta a bajt. 1875-ben Belgiumban 352 öngyilkosság volt, e szám 1880-ban 581-re emelkedett. Most háromszor annyi örvült van Belgiumban, mint ezelőtt 30 évvel, oly tény, melyet nem lehet a népesség túlműködéséből kimagyarázni.

* **Lázadás a bagnóban.** A cerki kikötőben levő bagnóban mult szombaton komoly lázadás tört ki az ott ásatásokkal foglalkozó mintegy 400 fegyenc között. Előbb egy felügyelőt támadtak meg, ez ellentállott s fegyverrel védelmezte magát, azonban csakhamar kiragadták kezéből a fegyvert, földre tepték és ütlegelni kezdték. Adott jelre a többi fegyencosztagok is megrohanták felügyelőket és csakhamar általános volta lázadás, mely a felügyelőkre nézve igen szomorú véget érhetett volna, ha egy szakasz tengerész-katonaság nem jelenik meg. A katonaság és a fegyenczek között heves tusakodás támadt, mely majd egy óráig eltartott. A katonaság puska-agygyal verte le a lázongókat, a felügyelőket pedig kiszabadították veszedelmes helyzetükből. Többen ezek közül olyan sérüléseket szenvedtek, hogy kórházba kellett őket szállítani. A fegyenczeket lánczra verték és egy tengerész-katonaság által képezett négyosztag által kísérve, a Spike-szigeten levő bagnóba átszállították.

Gyászrovat.

Alólirottak fájdalmas szívvel jelentik az önfeláldozó jó férj, forrón szerető édes apa, após, jó nagyapa és testvér sáros-magyar-berkeszi Katona Eleknek élete 68-ik, boldog házassága 30-ik évében folyó január hó 30-án, délnél 12 órakor négy hetig tartó ideglázban történt gyászós kimúltát. Apanagyfalu, 1883. január 30-án. Özv. Katona elekné szül. Kabos Katalin, gyermekei: Katona Margit és férje Losárdi báró Györfi Géza. Katona Ilona és férje Léczfalvi Gyárfás Endre. Kis unokája: br. Györfi Elemér. Testvérei: Katona Miklós és családja. Katona Klára, özv. báró Bornemisza Ignácné és gyermekei. Katona Lilla, özv. báró Bálint Józsefné és gyermekei. Néhai gróf Tholdalaghy Ferencné, szül. Katona Nina gyermekei, s több közeli és távoli rokonok.

* Alólirottak a szívnek legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy a forrón szeretett házi nő, jó édes anya, gyermek, testvér és igaz rokon ifj. Tömösvári Miklósné szül. Kósa Fruzin ifjú életének 25-ik, boldog házasságuk

4-ik évében, folyó hó 1-én esti 11 $\frac{1}{2}$ órakor, súlyos szenvedés következtében megözönlött. Kolozsvárt, 1883. február 2-án. Ifj. Tömösvári Miklós, mint az elhunytak férje és Zoltán, mint gyermeke. Kósa János, neje Barabás Erzsébet, mint az elhunytak szülői. Kósa Emma, férje Bölöni László. Kósa Mari, Kósa Lajos, Kósa János, Kósa Béla, mint az elhunyt testvérei. Özv. Barabás Józsefné, szül. Istváni Mária, mint nagynéje. Benő Sándorné, szül. Süked Róza férjével. Id. Tömösvári Miklós, neje Lévi Julianna, mint az elhunytak apósa és anyósa. Tömösvári Zsigmond, Tömösvári Sándor, Tömösvári Lajos, mint sógorok.

Alólirottak mély fájdalommal jelentik, hogy Csikvacsácsi Lászlár Jánosné születt Reich Luiza, a szeretett hitvestárs, anyja és nagyanya 1883. február 1-én, életének 50-ik, boldog házasságának 30-ik évében a végszentség buzgó felvétele után elhalt. Áldott legyen emléke közöttünk! Csikvacsácsi Lászlár János férj és gyermekei: Albert, Luiza és férje Szigethi Elek, Róza és férje Kővér Endre, Gizella és férje Mecsér József s fia, Mariska és férje Mihályi Károly, Ilona és férje Majthényi Albert. János, Anna és József, ugy számos rokonok és barátok.

Nyilvános számadás és köszönet. A „vizaknai önk. tűzoltó-egylet“ javára f. év január hava 27-kén rendezett táncszámadás összes bevétele 68 frt 20 kr., a kiadás 36 frt 91 kr. volt; maradt tiszta jövedelem 31 frt 29 kr., mely összeg a rendezőbizottság által a nevezett egylet pénztárába a mai napon hiány nélkül beadott. Felülfizettek: Fronius Lajos 2 frt 40 kr., Máté Gligor 1 frt 40 kr., özv. Herepei Károlyné 1 frt 50 kr., Lányi Pál 1 frt 40 kr., Kiss Zsuzsa kisasszony 1 frt, Takács József 1 frt, Kóré Ferenc 1 frt, Kronberg Gyula 1 frt, Egy valaki 1 frt 10 kr., Koneza Lajos 80 kr., Timár Károly 50 kr., Szőcs Sándor 50 kr., Fekete József 60 kr., Gétzi Béla 50 kr., Sylvester Domokos 50 kr., Kovács János 50 kr., Stroné Szaniszló 50 kr., Veres Ferencné 40 kr., Kronberg János 40 kr., Soltész N. János 40 kr., Preiner György 40 kr., N. N. 40 kr., Baka Elek 40 kr., Eiben Károly 40 kr., Stroné Vilmos 40 kr., Bunyevatz Ferenc a táncszámadás világítására 3 font steárin gyertyát és id. Reithoffer Alajos 2 kiló petróleumot adott. — Fogadják a nemes szívű felülfizetők és adakozók adományait, valamint a rendezőbizottság minden akadályt legyőző sikeres és buzgó fáradozását egytelünk nevén hálás köszönettel nyilvánítást. — Vizakna, 1883. január 31-én. Herepei Károly, önk. tűzoltó-egylet főparancsnok. Seivert József, tűzoltó-egylet pénztárnok.

Bécsi levél.

(Saját levelezőnkől.)

Bécs, február hava.

(A divatról, jelmezes korcsolya-estély, Carl-színház, új confiscatio.)

Pálfordulásán tulleptünk s az öreg Pál meg is fordítá bundáját, jelöl, hogy a télből kifelé megyünk, s lerázta róla azt a pár hó-pelyhet, melyet az idej tél fukar markából reá hintett. De egy kissé nagyot talált bundáján fordítani, mert a ringen valósgos tavaszi verőfényben sűtkérezünk s alig vagyunk hajlandók elhinni a kalendáriumnak, hogy február még a tél hónapjaihoz tartozik. Belevegülök én is a tarka tömegbe, hisz oly jól esik megszabadulni a kállya mellől.

Sétám közben eszembe jut a levél, mely zsebemben van, kedves levél, elolvasom, így hangzik:

Tisztelt levelező ur!

Megirta már, hogy agglegény, de megirta egyszersmind azt is, hogy nem nőgyűlölő. Bátorrágot veszek tehát magamnak, mint leveleink buzgó olvasónője, panaszomat tudtára adni, hogy mi minket nőket legközelebb érdekelné, a divat, azt ugyszólva teljesen figyelmen kívül hagyja. Ne vegye tehát tölem rossz néven, ha megkérem, hogy jövő leveleiben e minket érdeklő dolognak is juttasson helyet, mely szívességével minket igen lekötelez. Tisztelettel

Bella Izabella.

Gyűlölöm ugyan az indiscretiőt, de ez a levél mégis kifurta az oldalamat. Ki árulhatta el levelezői mivoltom kétesillagos kiváltást? Gyanítalak fekete fejű kaffer, boszút is esküd-ném ellened, ha csakaságod nem juttatott volna egy ily kedves levél birtokába, mert reményem, a mily szép e levél, oly szép lehet ki írta.

Tehát szolgálatára állok szép olvasónőm!

A tarka tömegből legtöbb setéték, vagy barna posztó ruha vonja magára figyelmünket, sűkre szabva, egyszerűen, minden dísz nélkül, legfeljebb pár ránkzabá felhúzott tunicával, melynek ránkzai felett apró bemetszésekből kacéran csillog ki a kék, vörös, vagy barna atlasz színe, mintha bélést akarna maszkirozni. A

kalap ugyanily szövetből, szintén ránkzabá szedve s hasonló atlasz-diszszel.

Legfurfangosabb találmánya azonban a szeszélyes divatnak az az alig látható finom vörös fátol, apró fehér vagy fekete pettyekkel, mely csak a mosolyra termett ajkakig ér s hamis színével oly titokzatos, bájos kinézetet ad az arcznak. A halvány arczsín s a piros fátol oly csodás összhangzatban vannak egymással, hogy alig tudnék divatot említeni, melyet több hatással s izléssel gondoltak volna ki. S a szemek mosolya e fátol alól, az ellenállhatlan!

Piczi kis karmantyú, a felöltő szövetéből, mely alig képes befogni a bársony kis kacsót, virág-, vagy szalagoskorral ékesítve, egészíti ki az öltözetet, valószínűleg, hogy legyen a kis kacsónak haragjában mit összetépni, vagy mivel kacérkodni, mert arra nem látszik alkalmasnak, hogy a tél szele ellenvédelmet nyújtson.

A dus zsinorzatú huszárkák engednek a tavaszi napsugaraknak, gomblyai kibujtak zsinorhurkaikból s ingerlően mutatják, mit egyébként elrejtene.

Mily jól esik a szemnek, mintha csak a fesledező ibolyácskát látnók, a mint feltárja keblét, hogy jól lakják napsugárral, melyet eddig elzart előle a hideg hólepel.

S az a boldogság, az az öröm, mely az arczról lesugárzik! Pedig ma nem látjuk szívesen a tavaszi napot, ma fagyni kellene, hogy csak egy csikorgójon, mert hisz ma van a korcsolyázók jelmezestélye.

Szerencse, hogy a találékony ész kitálta már, hogy hogyan kell a jeget megaszalni, hogy daczoljon pár napig a meleggel s az idő kegyetlen kézzel keresztül ne huzhassa számításunkat. Oh ezt a korcsolyázók értik, hála Halifaxnak! Órák óta sóprik, vakargatják a kényes jeget, uly apólják, mint valami durczas gyermeket, s ha nem akar szót fogadni, neki rontanak sőhintő gépeikkel s meg rázzák irtalmatlanul, hogy csak úgy fagybele ha akar, ha nem.

A bécsi jégpálya csinyre nézve messze mögötte áll a pestinek, nincs oly ékes csarnoka, s egy kietlen völgyben fekszik a Stadtpark mögött, s a Wien-folyó és az összekötő vasút között. Tél kezdetén tele ereszték gödrét arasznyi vízzel s ez az egész jég. Tágasnak elég tágas s közepén két nagy villanyos nap szórja bűvös fényét, melyeket még körször körül apró villamos lámpák gyámolítanak. A vaspálya felől levő emelvényen a katona-zenekar játssa keringőt, s vele szemben a fűtött csarnok áll, melyből egész odaadással gyönyörködnek a jószívű mamák „jégre ment“ gyermekeikben.

Garneval herceg ut veszedélyes ellenfelet kapott demokratikus ellenfelében, Halifax urban s habár nem herceg is, de még csak nem is gróf, se nem báró, mégis sok főfajást okoz neki. Éves már a harc, de még eddig se nem győzött, se nem vesztett egyik sem, de nyertünk mi, nyertünk egy új, kellemes szórakozást. Hisz régi dolog már, hogy két viszálykodó közt mindig egy harmadik a győztes.

A mai estély tárgya új volt és elűtő a megelőző éviéktől. Egy nagy czirkust állított elő, mindennemű productiójával, melyből még a szelidített vadállatok sem hiányoztak. A közönség ugyan nem volt oly nagy, mint a mult években, de annál válogatottabb, az udvar köréből is voltak jelen s igen sokan az aristokratiából.

Az első számot jég hegyeken mászkáló jegesmedvék mutatványai képezték volna, mely azonban abban maradt, nem ugyan medvék hiányában, mert az volt a jégben elég, hanem hogy mert veszélyes volta miatt a productiót betiltották, vagy mert a jéghegyek elusztak, akartam mondani, elolvadtak.

Ezután egy gyönyörű figurákkal rendezett cotillion következett, melyet keringő fejezt be s utána Freynek a bécsi korcsolyázók legkitűnőbbikének magántáncza, mely oly bámulatra ragadta a közönséget, hogy stande pede elkeresztelték őt a jég Frappartjának (a legkitűnőbb ballet-tánczos az operaházban) Figurái valóban oly gyönyörűek s oly eleganciával s oly könnyűséggel kifejtettek, minőket a mult évben itt járt híres amerikai korcsolyást Jackson Hainestől sem láttunk.

A záradékot jeges costumbe bujtatott Clownok bohókodásai képezték, tarka-barka ugrásaikkal, színelte és nem színelte eséseikkel és bukfeneczeikkel.

Egy óriás nő és egy óriás férfi erőltetett botorkálása sok kacagást idézett elő, majd négy idomított telivér arab lovat vezettek szabadon elő — persze pappendekből — majd egy rengeteg elefánt bujt elő istállójaiból, természetesen szintén papirosból s minden lábában egy-egy korcsolyás volt elrejtve s végül négy ló von elő egy nagy kalitkát, melyben négy jeges medve ordított rengetegül, mintha csak a schönbruni állatkert tuberculosisba esett medvéjét hallottuk volna ordítani, pedig a számonként való elárusítástól eltiltott lapok egyikének a szerkesztői voltak szegények. Volt nekik mit siratni, mert most a 60 ezer szám helyett csak 40 ezerre van szükségük naponta.

Ezzel vége volt a hivatalos programnak s szabad lett a vásár. Tánczra kerekedtünk s jártuk a korcsolyás francziát, vadásznók, paraszt-czigány, bosnyák, töröknök, apácák, postakocsiok, lengyelzsidók (de azért legtöbb bécsi volt) kéményseprőkski tudná elsorolni mi mindenféle natiók.

Voltak a nők közt sokan, kik a kereskedők báljáról magukkal hozták az ügyes tánczrendet, egy szép kis telephont, s pajzánkodtunk s csókolództunk, persze csak telephonon.

Ne légy reá kíváncsi szép olvasónőm, milyen a csók telephonon, ha még oly kedves, még oly édes volna is, üres, hideg, mint a sir, ha akard vedheted gúnynak is, mert nincs heve, mely elárulja, hogy igaz szívből jő-e.

Éjfél tájban halálaltok jelentek meg a jégpálya arczán, nedves töcsákat képezve, melyek irtalmatlanul lehűtötték annak illúzióját, ki elég ügyetlen volt itt egy prózaesést megköszönni. Hasztalan volt ajgórvosok minden tudománya, pályánk másnapra „megbol-dogult.“

Sántikálva cipiztem haza jéglétől csöpögő korcsolyámat a kedélyes mulatságról, utam a criminál rideg fala előtt vitt el. Kapuja alól a gázlángok fénye csillogott elő, előtte embertömeg. Mig mi a jégben mulattunk, a büntető igazság szomorú kötelmet vágott. Jogot formált magának az ember, hogy vakmerő kezekkel isten jogaiban kontrádjék, hisz, hogy joga van életért életet s halálra itélt egy embert, ki pár héttel a kopernikus utcában megölte laktársát, egy postaszolgát. Csodálatos játéka a véletlennek, e nap tárgyalták a Reichsrathban az új büntetőtörvényeket s a halálítéletet ismét elfogadták s Zeidler Károly gyilkos lesz az új törvény legújabb áldozata. Felvilágosultság százada, ez is a te műved?

Még a korcsolya-toilettek ismertetése volna tán kötelességem, de nem tehetek róla, a mint levelem elején divatleírásom mutatja, ebben meglehetősen ügyetlen vagyok. Aztán Bécs nem is a divat városa, e tekintetben párisi levelező-collegám illetékesebb. Én legfeljebb a szép és híres bécsi cipőkről írhatnék, de ebbe meg nem merek belékapni, mert félek, hogy oly elragadtatással találnék írni azokról a szép kis cipőkről, hogy legott megtudná az olvasó, hogy üres órámban tyukszem operatiókkal is foglalkozom.

A farsang ölében jobb létre szenderült egy szórakozásunk is. A Carl-színház bezárta kapuit a muzsák előtt, vagy legyünk igazságosak, a muzsák hagyták el őt, mert nem volt igaz hívők, tisztalelkű szolgálók. Nem nagyon éreztük hiányát, maradt még színházunk elég s mind több szórakozást tudnak nyújtani, mint mennyit ő nyújtott. Hiába volt tehát benne a színházi köztársaság, mint a hogy a színészek által való „része játszást“ elkeresztelték, tanulhattak volna Franciaországban, hogy a köztársaságokra most rossz idő jár.

A wieneni színházból pedig kiszorult a „Bettelstudent“, nem azért, mintha már nem kapna alamizsnát, hisz eléggé tele alamizsnálkodta már az igazgató zsebet, hanem, hogy helyet adjon más, újabb daraboknak s most nevéhez illően, ott nyögőcsélt minden kapu alatt keservesen a verikliből: „Ich hab' ihr nur auf den Schulter geküsst.“ Ez az ének különben igen találó alkalmazást nyert a napokban egy kisebb rendű bálon, hol egy fiatal ur magáról megfélekedve, egy nőnek csakugyan megcsókolt a vállát, minek folytán arca egy kissé kellemetlen érintkezésbe talált jönni a habkacskókkal s ő kigyelme a közönség hangos éneke közt volt kénytelen elkötnődni a tereméből s másnap ugyancsak vigasztalhatta magát a „Bettelstudent“-ból, hogy Schwamm drüber.

Tán már unalmas is lesznek a confiscációk örökös emlegetésével, meg is kimélném tőle, ha a legújabb nem olyan természetű, mely megérdemli a fölemlítést. Nem csak politikai lapok jutnak már e sorsra, hanem komoly irányú, tudományos szaklapok sem kerülnek ki e sorsot. Példa reá a „Medizinische Blätter“ esete. E lap a legolvasottabb orvosi szaklapok egyike; mint minden orvosi lap, figyelemre szokta méltatni a katona-orvosok ügyeit is, melyek jelenleg a hadseregben oly aláréndelt s oly szándékos, hogy sok ezred-orvos kénytelen irigyleni egy-egy vén őrmester sorsát. Ez a körülmény arra indította az orvosi lapokat, hogy gyakran foglalkozzanak a tárggyal, annyival is inkább, mert napról napra hangzik a panasz a hadsereg köréből, hogy nincs orvos. Kétszázal jóval több hely van üresen, s a belépők száma még a kilépőkét sem képes fedezni, annál kevésbé a régi hiányt.

Rámutatnak a lapok azon bajokra, melyek a fiatal orvosokat a belépéstől visszatartják, de mind hiába, sisipusi munkát végeznek, nincs ki meghallgassa hangjukat, süket füleknek mondják el méltányos érveiket.

A „Medizinische Blätter“ valószínűleg türelmet veszít, hogy felszólalásait még csak válasza sem méltatják, haragjában tán nagyon élesen talált rámutatni a bajra, mi a hadügyminiszteriumnak nem volt szájíze szerint, fogták tehát, s elconfiscálták, lakatot

tettek számára, hogy másnak el ne mondhas-
sa érveit.

Oh áldott sajtószabadság! Megérjük még,
hogy ha egy orvosi lap azt meri állítani, hogy
himlőt, kolerát vagy más epidémiát miniszter
is megkaphat, elconfiscálják körlehetlenül,
mert a miniszter személye szent és sérthet-
len, még a betegségnek sem szabad bántani.
Hogyan van tehát, hogy mégis oly sok szen-
ved agybántalomban? Valószínűleg úgy, hogy
e baj más közönséges halandónál nem ragá-
lyos ugyan, de nagyfejükönél veszélyes, igen
ragályos természetű.

**

Idegenek névsora.

(Február 3-án.)

Biasini-szálloda.

Geibl Rezső kat. biztos N.-Szeben. Grosz Mór
keresk. Bécs.

Hungaria-szálloda.

Br. Jósika Andor birt. Gyéres. Veress Dénes
alispán Torda. Papp László keresk. Brassó. Fischer
Lajos keresk. Bécs. Dr. Veisz József és neje ügyvéd
Brassó.

Nemzeti-szálloda.

Szabó Károly birt. Győr-Vásárhely. Singer Jó-
zsef ut. Bécs. Leinhaus E. mérnök Freiberg.

A kolozsvári hitelbank és zálogkölcöntársu- lat által vezetett áruraktárak

üzletei a következők:

1. A raktározásra alkalmas áruk elhe-
lyezése a rendelkezésre álló raktári térhez ké-
pest.

2. A beraktározott áruk szükséges ke-
zelése és tűzkár elleni biztosítása.

3. Az árukat terhelő szállítási díjak, vá-
mok, fogyasztási adók, illetékek, fekbérek, elő-
és utóvételi költségek és más terhek előle-
gezése és beszedése.

4. Megbízásból áruk eladása és szállít-
mányozása.

5. Az árukra való előleg-adás.

Kivonat az árszabásból: fekbér
gabonáért, zsákokban vagy kiöntve, 100 kiló
után hetenként 1 kr, biztosítási díj 100 frt
érték után havonként 4 1/2 kr, a raktárból köl-
csönzött zsákok darabjárt hetenként 1 kr, a
raktári értesítő kiállításáért 30 kr.

Kívánatra az üzletiszabályzat bér-
mentve küldetik meg. — A raktár a feleknek
üres zsákokat küld, ha kívánják. — Min-
den küldemény „a kolozsvári áruraktár-
rakba” czimzendő.

Négy kocsinál kevesebb gabona kiönt-
ve be nem tárolható.

Tengerit csak zsákokban fogadunk el,
s kiöntve nem helyezük el.

KÖZGAZDASÁG.

Erdélyrészi egyleti élet a gazdaság terén.

A földmívelési miniszterium igen érdekes
könyvet adott ki legközelebről. Címe: „Az
országban létező gazdasági egyesületek létszá-
mának és működésének áttekintése az 1881-ik
év végén.”

Ebből megtudjuk, hogy a magyar korona
területén 1881. év végén volt kisebb-nagyobb
általános gazdasági, vagy a gazdaságnak csak
egyes ágára kiterjedő egylet összesen: 86; a
tagok összes száma 20102; az összes vagyon:
1,027,645 frt, és az egyletek közt 1881-ben
megosztott államsegély 33,738 frt.

E számok elég hangosan hirdetik azt,
hogy nálunk mily kezdetleges állapotban van
a társulati élet még oly téren is, mely iránt,
mint első sorban mezőgazdasági államnak, arány-
lag még legtöbb érzékünk van. Ezért történik
aztán, hogy ott, hol a társadalmi erő és ér-
deklődés volna hivatva az életerős megadásá-
ra, csak tengődünk, s a külföldben is nagyon
igénybevett államra szorulunk. Kétségkívül, a
kormány föladatai közé tartozik a gazda-
sági viszonyok fejlesztése is; de a kormány-
mellett a társadalomnak is vannak kötelességei,
s ez az egész kötet azt bizonyítja, hogy a
kötelességek teljesítésében a társadalom jár
hátul.

Még kirívóbbak az aránytalanságok az
erdélyi részekben. Itt 1881. végén össze-
sen 11 különböző gazdasági egyesület volt,
2159 taggal, és 124,879 frt vagyonnal.

Érdekesnek tartottuk ezek részletesebb
fölemelítését a következőkben:

A. Általános gazdasági egyletek:

a) az egész országrészre kiterje-
dőleg az Erdélyi gazdasági egylet;
alapított 1843-ban, ujjaalkottatott 1854-ben.
Tagok száma 290, vagyona 1881-ben 104510
frt, 1881. évi bevétele 177250 frt, kiadása
ugyanannyi.

b) egy megyére kiterjedőleg:

1. csikmegyei; alapított 1881-ben.
Tagok száma 215. — 2. Maros-Tordame-
gyei; alapított 1880-ban; tagok száma
244; vagyona 1881 végén 1049 frt; ez évi
bevétele 1060 frt; kiadása 10 frt. — 3. Szol-
nok-Dobokamegyei; alapított 1877-ben;
tagok száma 107; vagyona 1881. év végén
2224 frt; 1881-ki bevétele 1327 frt, kiadása
106 frt. — Torda-Aranyosmegyei; ala-
pított 1871-ben; tagok száma 120; vagyona
1881 végén 5938 frt, 1881-ki bevétele
1472 frt, kiadása 879 frt. — 5. Szeben-
megyei; alapított 1845-ben, 1881-ben: tagok
száma 670, vagyona 5000 frt, bevétele 1993
frt, kiadása 1912 frt.

c) egy megyénél kisebb terület-
re terjedőleg:

1. Székásmenti (Alsó-Fehér)
gazdasági egylet; alapított 1879-
ben; tagok száma 159; vagyona 1881. végén
1950 frt; 1881-ki bevétele 627 frt, kiadása
581 frt.

2. Közhalmi járásigazd. egy-
let (N.-Küküllő); alapított 1873-ban; ta-
gok száma 93; 1881-ki vagyona 2886 frt;
1881-ki bevétele 1011 frt, kiadása 912 frt.

Besztercei, szász-sebesi, szerdahelyi,
nagy-szebeni egyletek adataikat nem küldöt-
ték be.

B. A gazdaság egyes ágaival foglalkozó egyesületek.

a) több megyére kiterje-
dőleg:

Erdélyrészi méhész-egylet
(Kolozsvár); alapított 1880-ban; 1881-ben:
tagok száma 147; vagyona 369 frt; bevétele
369 frt; kiadása 112 frt.

b) Egy megyénél kisebb te-
rületre kiterjedőleg:

1. Nagyenyedi gyümölcsé-
szeti egylet; alapított 1881-ben; ta-
gok száma 79; vagyona 165 frt; bevétele 146
frt; kiadása 122 frt. — 2. Nagysink-
i pomologiai egylet; alapított 1841-
ben; 1881-ben tagok száma 35; vagyona 788
frt; bevétele 222 frt, kiadása 213 frt.

Megyei általános gazdasági egyletek ala-
kultak 1882-ben: Alsó-Fehér-, Háromszék-,
Hunyad-, Nagy-Küküllő- és Udvarhelyme-
gyékben.

Mit mondanak a számok? Először azt,
hogy az egyletek száma miatt nincs miért
panaszodjunk. A régi Erdély területe és né-
pessége képest van elég, sőt talán igen is
sok. Ez az elforgácsolás okozza azt, a mit
már sajnálunk kell, hogy az egyes egyletek
tagjainak száma és vagyona oly kevés, hogy
a megalakulásuk maradványait nem lehet
nem hagyatni; maga a törzs pedig: az er-
délyi gazdasági egylet oly ke-
vés tagot képes felmutatni. Az egyleti élet is
csak úgy ér valamit, ha gyakorlati üdvös
eredményeket képes felmutatni. Erre nézve
pedig szükség volna a nagyobb anyagi erőre.
Hogy az egész régi Erdélyben csak kétezer
gazda találkozzék az egyleti élet fenntartásá-
ra: ez mégis igen szomorú bizonyítványa a
társadalom közönyének még oly dolgokban is,
melyek legközvetlenebbül az illető köröket
érintik.

Ma már, ha versenyképesek akarunk len-
ni, a mező gazdaságot se lehet more patrio
úzni; ide is tudomány és művészet kell. Erre
vezetnek az egyesületek.

Épen ezért, az előadott adatokból kifo-
lyólag, országrészünk gazdasági viszonyainak
emelése érdekében a sok gyenge egylet helyett
kevesebb, de erősebb vidéki egyletet óhajta-
nánk, melyek az országos gazdasági egylettel
szerves összeköttetésbe lépjenek. Ezen kívül
kivánatosnak tartjuk azt is, hogy a gazdaság
egyes ágait többben vegyék specialis művelés
alá. Nagyon viszás dolognak tűnik fel előttünk
pl. az hogy itt, hol a gyümölcsenyésztésre
minden kedvező feltétel megvan, alig akad két
pomologiai egylet, s az is kevés taggal, fél-
reeső vidéken eldugva, mintha a gyümölcster-
mesztés nálunk egészen kezdetleges dolog
volna.

Szóval: sok mindennek meg kell a gaz-
dasági téren is változni, ha azt akarjuk, hogy
a magunk emberségéből megéljünk és ne il-
lessenek méltán a közöny és éhhetetlenség
vadjával.

-r.

Vegyesek.

— A kolozsvári hitelbank és zálogköl-
csön társulat által vezetett áruraktárak for-
galmi kimutatása 1883. január 15-től 31-ig.
Készlet január 15-én 8974 mtrm. 76,520 frt
ért. Beraktározott 5836 mtrm. 52,434 forint
ért. Összesen 14,810 mtrm. 128,954 frt ért.
Kirártározott 804 mtrm. 7626 frt ért. Ma-
radt a következők hóra 14,006 mtrm. 121,328
frt értékben.

— A vetések állása és a mezőgazdasági
állapot január második felében. A földmive-
lés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium
állandó gazdasági tudósítójától folyó hó 16-tól
31-ig beérkezett jelentések szerint a vetések
állása az ország nagyobb részében jónak je-
lezhető. A tudósítások szerint a közelmúlt he-

tekben a folytonosan tartó száraz hideg időjá-
rás a hótakaró nélkül levő vetésekre káros
hatással volt. Minthát azonban a közelmúlt na-
pokban, mint az az utóbb beérkezett tudósi-
tásokból kivehető, az ország tulajdonképp nagy
részében hó esett, ennélfogva felfelehető, hogy
azon kár, mely a vetéseket fenyegette, rész-
ben helyre fog pótolatni. A Dunának áradása
folytán különösen Győr, Pest-Pilis-Solt-Kiskun
és Baranyamegyék egyes járásaiban a vetések
viz alá kerültek. Az egerek általi kártételek-
ről Brassó-, Csik-, Háromszék- és Hunyadme-
gyék némely járásaiból érkeznek panaszok.

— Az ipar hitel-szövetkezet, melynek
ezsméjét Matlekovics Sándor államtitkár
penditette meg az iparegyesület kebelében, s mely
első sorban hivatva van úgy iparunk fejlődé-
sén, mint iparosaink anyagi helyzetén segíteni,
gyorsan közeledik a megvalósuláshoz. Mud-
rony Soma iparegyesületi igazgató már ki-
dolgozta a hitelszövetkezet alapszabályait, s
azok legközelebb a bizottság elé fognak ter-
jesztetni, melyet e célból az iparegyesület
igazgatósága kiküldött.

— A selyemtenyésztés emelése céljá-
ból kiküldött kormánybiztos: Beniczédy Pál
megkereste az országos iparegyesületet, hogy
miután több oldalról azt a kérdést intézték
hozzá, hogy az ország mely vidékei volnának
legalkalmasabbak a selyem- és szövő- és selyem-
sodrás üzemek, illetőleg ezen iparágak foglal-
kozó családok letelepítésére, adjon ez irány-
ban kellő felvilágosítást, melynek figyelembe
veendő, hogy a kijelölendő vidék mentül szá-
mosabb és szegény lakókkal birjon, vizierő-
vel rendelkezék, a vasúthoz közel legyen és
olcsó napszámmal birjon. E megkeresés foly-
tán az országos iparegyesület igazgatósága el-
határozta, hogy Rejtő Sándor, Jágócsi Pé-
terffy József és Binder Lajos ipari felügye-
lőket ez irányban leendő javaslatlételre fel-
hívja, melynek alapján aztán a házi ipari
szakosztály fog végleges javaslatot készíteni.

— A phylloxerairtás új módja. Az or-
szágos phylloxera-bizottság által kísérleti tele-
pén külföldi példák nyomán s önállólag tett
számok kísérletek alkalmával leghatározottab-
ban és legkéregebben mutatkozott a phil-
loxera kiirtására a vész által lepett területek
ideiglenesen viz alá való helyezése. Tapasztal-
tatott, hogy a viz által mesterséges módon
vizrel borított területen nemcsak a föld felett,
hanem a gyökereken élő phylloxerák is rövid
idő alatt elpusztultak, míg a szőlőtőkék sem-
mi káros hatást nem szenvedtek. E körülmény-
ből kifolyólag a földmívelési miniszter elen-
dült, hogy a phylloxera-irtás érdekében a terü-
leteken nagyobb mértékben eszköztesse a viz
Különösen óhajtott volna a Versecz környé-
ken a csaknem teljesen pusztulóban levő nagy
kiterjedésű telepet a vészől megmenteni, azon-
ban itt a viz hiánya állott akadályul. A mi-
niszter ennél fogva az országos földtani föl-
vételek alkalmával a Böck János főgeológus
vezetése alatt a déli vidéken működő bizott-
ságot oda utasította, hogy kutasson Versecz
környékén egy artézi kut fúrásának lehető-
sége iránt. A vidék földtani felvétele alapján
a válasz igenlő volt, minek folytán a minis-
terium intézkedett kut fúrása iránt s annak
vezetésével Zsigmondy Vilmost bízta meg.

— Kimutatás. A tordai takarékpénztár
1883. január havi üzletforgalmáról. Bevétel:
1882. december haváról ájtott készpénzben
10,373 frt 83 kr. 180 betétben 11,455 frt 48
kr. Visszafizetett váltókban 138,085 frt. Viss-
szafizetett előlegekben 590 frt. Kamatokban
3216 frt 65 kr. Különbféle díjakban 815 frt
65 kr. Visszafizetett betétek 40,580 frt. Beté-
ti könyvek díjában 4 frt 80 kr. Betéti beira-
tások után járó díjban 2 frt 21 kr. Államille-
tekben 30 kr. Főösszeg 205,123 frt 92 kr. —
Kiadás: Visszafizetett betétek, s törke-kamato-
kért 7942 frt 3 kr. Visszafizetett betéti ka-
matokért 56 frt 13 kr. Leszámitásokért
145,995 frt. Előlegekért 575 frt. Kezelési köl-
tségeikért 68 frt 76 kr. Megjelenési díjért 11
frt. Tisztí fizetésekért 439 frt 99 kr. Vissze-
számításokért 37,235 frt. Visszafizetett elő-
legekért 590 frt 91 kr. Váltóürlapokért
140 frt. Perköltségelőlegért 2 frt 6 kr. Beté-
ti kamatok után járó 3%, díjért 225 frt 5
kr. Államilletéért 30 kr. Összesen 193,281
frt 23 kr. 1883. január 31-én készpénz mara-
dék 11,842 frt 69 kr. Főösszeg 205,123 frt
92 kr. Torda, 1883. január 31.

— Kimutatás. A kolozsvári kisegítő ta-
karékpénztár-szövetkezet 1883. január havi
üzletforgalma. Bevétel. Pénztárhoztatal 119,344
frt 41 kr. 10 törzsbetét 500 frt. Takarékbet-
ételek 77,922 frt 66 kr. Kamat és földij 8709
frt 89 kr. Váltóürlapra 41 frt 60 kr. 764
esetben visszafizetett kölcsönért 371,346 frt
71 kr. Összesen 577,865 frt 27 kr. Kiadás.
773 esetben adott kölcsönért 395,650 frt 40
kr. Betétvisszafizetésért 71,020 frt 43 kr. Kifi-
zetett törzsbetét kamat 33 frt 12 kr. Kifizet-
ett törzsbetét járuléka 37 frt 60 kr. Kifizetett
kamat betét után 5 frt 88 kr. Segélyezésre
52 frt. Váltóürlapra 120 frt. Tisztí fizetések-
re 1146 frt 65 kr. Irodai kellékre, illetékre,
fára 160 frt 38 kr. Napi biztosi megjelenésre
18 frt. Pénztármaradék 109,620 frt 81 kr.
Összesen 677,865 frt 27 kr. Kolozsvárt, 1883.

Taufer Ferencz, vezér-igazgató. Geltch János,
főkönyvvizető. Kozák Ede, pénztárnok.

— Marhavásár. (Bupapest, febr. 1.) Fel-
hajtatott 1685 darab nagy és 1377 darab ap-
ró. Ebből eladatott: 41 darab bika, darabja
145—160 frtig. 440 db. ökör, párja 230—260
ftig. 491 db. r. tehén, párja 180—240 frtig.
110 db. f. tehén, darabja 150—190 frtig. 107
db. bivaly, párja 145—180 frtig. 615 db. bor-
ju, darabja 22—30 frtig. 162 darab bárány,
párja 6—9 frtig. Ökörhús 100 kilogrammja
48—52 frtig. Tehénhús 100 kiloja 50—52
ftig. Borjúhús 100 kiloja 69—71 frtig. Bi-
valhús 100 kiloja 46—48 frtig. Nyersszalonna
100 kiloja 68—72 frtig. Sertés-zsír 100 kiloja
74—76 frtig.

— Heti lovásár Budapesten. Február 1.
A mai heti lovásárra felhajtatott 428 drb. ló.
Ebből eladatott: új lóvelél mellett 36 drb. át-
íratás mellett 124 drb. összes eladás 160 drb.
A forgalom élénk volt, mindamellett a helyi
szükségleten túl nem igen terjedt. Jó igás lo-
vak vidékről hoztak be szép számban s csak-
hamar verőre találtak 21—65 frton a kiseb-
bek, 85—130 frton a jobb igás lovak. Bécsi
vágóra 15 drb. vásároltatott. Spiczter és Bru-
der által 14—22 frtért darabonként. Egy da-
rab ló, mint takonykóros, a gypmesternek
adatott át lebunkózás végett.

Heti jelentés a budapesti gabnatözséről.

(Steiner József és társa termény-, gabona- és bizom.
üzlettelajdonosok jelentése.)

Budapest, február 2. 1883.

Csendes irányzat mellett az üzlet kor-
látolt határokon mozogott. Külföldi tétlenke-
dett, belföldi fogyasztóink pedig csak enged-
mények mellett vettek részt a vásárlásban.

Buza 20 krral csökkent. Mai árjegy-
zéink: Tiszavidéki, pestmegyei és fehérmegyei
78—79 klt. 9-70—9-90, 79—80 klt. 10
—10-10. 80—82 klt. 10-20—10-50. Bácsági
25, bácskai 15, észak-magyar 40, ücsögös
fajok még további 40—50 krral olcsóbban
fizetnek. Tavaszra 9-55, őszre 10-05. Rozs
keresett, elsőrendű 7-25, közepes 7, oláh 6-70.
Árpa szilárd, takarmány 6-80—7, maláta
7-25 frt, sörfőzdei 8-50—9 frt. Tengeri
szilárd. 5-85—6-15 kelt. Febr. szállításra Zsom-
bolyán 5-10. Kötések máj.—jun. 6-16. Cin-
quantin Csabán 6-35, Orosházán 6-20—
6-25. Zab szilárd. 5-80—6-75 minőség szer-
int. Tavaszi határidőre 6-60. Bab lanyha.
Dunavidéki 9—10 frt. Erdélyi 9-25—9-75,
barna 9-50—10 frt, tarka 6-75—7 frt, törpe
12-25. Repce nincs üzlet. Káposzta
15 1/4—16 1/4, aug.—sept. 13-75. Vadrep-
ce 6-80—7-25. Kendermag szilárd 11
frt. Lenmag 12 frt. Köles belföldi 4—
5-75, oláhországi 6-30—6-60. Takarmány-
bűkköny buzából trieurözött 3-20, vetni
való 8-50. Zabbal kevert 7-75. Kása szá-
kostól 10-50—11 frt. Pénzfelőleget 5
kamatra nyújtunk ügyfeleinknek beraktáro-
zott árukra és feladási venyérekre. Az előleg
minden városban felvehető, hol pénzüintézet
létezik. Zsákkölcsöndíjt hetenként
drbontként 3/4 krt számítunk hozzáunk külden-
dő áruhoz. Közraktári illeték át-
meneti forgalomban 100 m. mázsa után: az
osztrák államvasut közraktáraiban 5-25. Fő-
városi közraktárakban 7-05.

Felelős szerkesztő:

AJTAI K. ALBERT.

Laptulajdonosok:

K. PAPP MIKLÓS ÖRÖKÖSEI.

NYILTTÉR.)*

Alólírott teljes tisztelettel értesitem a
nagyerdemű uraságokat és a mélyen tisztelt
közönséget, miszerint betegségeből teljesen
felgyógyulva, mátol fogva az első temetkezési
intézetemet személyesen vezetem, temetéseket
rendkívüli olcsó árakban vállalom, szegény te-
metéseket, mint eddig, úgy ezután is, a halot-
tas kocsi hozzávalójával ingyen.

Alázatos szolgálja

Czetz Péter,

az első kolozsvári temetke-
zési intézet tulajdonosa.

A Butor-Album

minden rendű és rangu butorvásárlónak nél-
külözhetlen kézikönyv 900 drb. illusztrációval
és árjegyzékkel, 1 frt 50 krért kapható:

J. G. és L. Frankl

Wien, II. Obere Donaustrasse 91.

103 neben dem chöller-hofe.

Gazdag választék kész butorokban, olcsó
tartós, elegans. (7—12)

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi
felelősséget nem vállal el a szerk.

Kolozsvárt. Folytatás a mellékleten